

Ekonomické ukazatele (údaje) a jejich vliv na oddlužení

**Vedoucí práce:
Ing. Petr Man**

Michaela Beránková

Brno 2015

Ráda bych poděkovala Ing. Petru Manovi, za odborné vedení a věcné připomínky, které mi poskytl při zpracování bakalářské práce, a dále také všem, kteří mi během studia poskytli informace a zkušenosti, které jsem mohla využít při psaní této práce.

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto práci: **Ekonomické ukazatele (údaje) a jejich vliv na oddlužení**

vypracoval/a samostatně a veškeré použité prameny a informace jsou uvedeny v seznamu použité literatury. Souhlasím, aby moje práce byla zveřejněna v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách ve znění pozdějších předpisů, a v souladu s platnou *Směrnicí o zveřejňování vysokoškolských závěrečných prací*.

Jsem si vědom/a, že se na moji práci vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., autorský zákon, a že Mendelova univerzita v Brně má právo na uzavření licenční smlouvy a užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 Autorského zákona.

Dále se zavazuji, že před sepsáním licenční smlouvy o využití díla jinou osobou (subjektem) si vyžádám písemné stanovisko univerzity o tom, že předmětná licenční smlouva není v rozporu s oprávněnými zájmy univerzity, a zavazuji se uhradit případný příspěvek na úhradu nákladů spojených se vznikem díla, a to až do jejich skutečné výše.

V Brně dne 13. Května 2015

Abstract

The target of this bachelor thesis is to determine the possible existence of selected depending economic indicators (data) to total debt relief in individual regions Czech audiences. In the first part will be to present the legal issues of the Act no. 182/2006 Coll., On Bankruptcy and Its Resolution (Insolvency Act), which will focus primarily on the way to solving the debt of the debtor's bankruptcy. There will also be briefly described some economic indicators (data), in particular regarding the possibility of subsequent detection of possible connections with debt relief, just.

Keywords

Insolvency act, court, discharge of debts, debtor, creditor, unemployment, gross wage, population

Abstrakt

Cílem této bakalářské práce je zjištění možné existence závislosti vybraných ekonomických ukazatelů (údajů) na počtu oddlužení v jednotlivých krajích České republiky. V úvodní části dojde k představení právní problematiky zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), což bude zaměřeno především na způsob řešení dlužníkovy úpadku oddlužením. Dále budou stručně charakterizovány vybrané ekonomické ukazatele (údaje), především z hlediska možnosti následného zjišťování možných souvislostí právě s oddlužením.

Klíčová slova

Insolvenční zákon, soud, oddlužení, dlužník, věřitel, nezaměstnanost, hrubá mzda, obyvatelstvo

Obsah

1	Úvod	11
2	Cíl a metodika práce	12
3	Insolvenční řízení a úpadek	13
3.1	Insolvenční řízení.....	13
3.2	Úpadek.....	14
4	Oddlužení jako způsob řešení úpadku	16
4.1	Oddlužení a jeho charakteristika	16
4.2	Návrh na povolení oddlužení.....	17
4.3	Pojem majetková podstata a dispoziční oprávnění	18
4.3.1	Majetková podstata	18
4.3.2	Dispoziční oprávnění.....	20
4.4	Přezkumné jednání a první schůze věřitelů	20
4.5	Oddlužení zpeněžením majetkové podstaty.....	21
4.6	Oddlužení plněním splátkového kalendáře	22
4.7	Možnosti ukončení oddlužení	22
4.8	Ekonomické hledisko oddlužení.....	23
4.8.1	Náklady spojené s oddlužením	23
5	Ekonomické ukazatele	25
5.1	Mzda	25
5.1.1	Nezabavitelná částka a jednotlivé složky mzdy	26
5.2	Inflace.....	26
5.3	Hrubý domácí produkt.....	27
5.4	Nezaměstnanost	29
6	Vztahy mezi oddlužením a jednotlivými ukazateli	31
6.1	Vývoj oddlužení.....	31
6.2	Vývoj ekonomických ukazatelů	35
6.3	Krajské soudy a počty oddlužení.....	39

7	Případy z praxe	43
7.1	Oddlužení ukončení osvobozením dlužníka od povinnosti platit zbylé pohledávky věřitelů	43
7.2	Zrušení schváleného oddlužení a následné prohlášení konkursu na majetek dlužníka.....	45
7.3	Neschválení oddlužení a prohlášení konkursu na majetek dlužníka.....	47
8	Závěr	49
9	Literatura	52
9.1	Knižní zdroje	52
9.2	Právní normy.....	52
9.3	Elektronické zdroje.....	53
9.4	Osobní sdělení.....	54
10	Seznam obrázků	55
11	Seznam tabulek	56
12	Seznam zkratek	57

1 Úvod

1. ledna roku 1993 vzniká samostatná Česká Republika, další změna přichází o jedenáct let později, a to 1. května 2004, kdy se Česká republika stává členem Evropské unie. Tyto okamžiky otevírají nové možnosti, a především přinášejí velká očekávání. Obyvatelstvo vidí svobodu a hospodářství, ekonomové, závody, politické strany a bankovní instituce nové vyhlídky v oblastech trhu a spotřeby. Tyto velké změny, ale i řada dalších, s sebou přinášejí např. novely v legislativě, tak jako i větší možnosti spojené s poskytováním úvěrů a především s jejich čerpáním. Postupem let však obyvatelstvo zjišťuje, že tyto úvěry, ať již hypoteční, či spotřební je třeba skutečně splácet, což se stává problémem, pokud se ekonomika národního hospodářství dostává do recese, začne růst nezaměstnanost, inflace, hrubá mzda je vykazována v tzv. vysokých číslech, ale hodnota tomu již neodpovídá. Tento rozmach následně postihuje obyvatelstvo, které se dostává do problematiky, kdy není schopno poskytnuté úvěry splácet.

Ačkoliv dle inkasních agentur dochází v současné chvíli k poklesu zadlužování domácností, činí aktuální celková výše zadlužení domácností částku přibližně ve výši 1,23 bilionu korun (HOSPODÁŘSKÉ NOVINY, 2015). Jelikož tato částka postupem let narůstá a množství dlužníků, jež upadají do tzv. dluhové spirály, z níž se nejsou schopni vymanit, také neustále roste, bylo nezbytné, aby došlo k úpravě legislativy, která by dlužníkům umožnila zbavit se dluhů, které by leckdy museli splácet po celý život a zároveň jim tak umožnila vrátit se zpět do běžného života. Změna legislativy byla nezbytně nutná i pro samotnou ekonomickou situaci, neboť narůstající počet dlužníků by s sebou nesl i spoustu sociálních dopadů, kdy by tito dlužníci a jejich rodiny nebyli schopni fungovat na trhu.

Z důvodů výše popsaných se stal 1. ledna 2008 účinným nový zákon, který měl vést k řešení problémů spojených s dluhy především fyzických osob, a to zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a jeho řešení (insolvenční zákon), který mimo jiné přináší i nový způsob možnosti řešení úpadku dlužníka, a to oddlužení (KISLINGEROVÁ, 2013 s. 7).

Institut oddlužení má sloužit právě k sanaci dlužníka, přivést ho tak zpět do běžného života a ke standardnímu fungování na trhu. Oddlužení plněním splátkového kalendáře a oddlužení zpeněžením majetkové podstaty jsou dvě formy oddlužení, které mají sloužit právě k osvobození dlužníka od dluhů. Hlavní podmínkou oddlužení, kterou musí dlužník splňovat již ve chvíli, kdy podává návrh na povolení oddlužení je, aby byl schopen v průběhu 5 – ti let uhradit minimálně 30 % hodnoty svých závazků.

Zákonem stanovené povinnosti spojené s institutem oddlužení, které může dlužník bez problému v době podání návrhu na povolení oddlužení splňovat, však může v průběhu povoleného a následně schváleného způsobu oddlužení ovlivnit celá řada jiných vlivů, kterými mohou být především vlivy ekonomické, spojené se změnou hospodářského cyklu, který následně zobrazují ekonomické ukazatele (údaje).

2 Cíl a metodika práce

Cílem této práce je zjistit míru závislosti vybraných ekonomických ukazatelů na počtu oddlužení v jednotlivých krajích.

V první části této práce bude provedena stručná charakteristika právní úpravy zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), kde budou vysvětleny jednotlivé fáze insolvenčního řízení zaměřené především na způsob řešení dlužníkovy úpadku oddlužením. Dále také nezbytné pojmy používané ve spojitosti s insolvenčním řízením, jako úpadek, návrh na povolení oddlužení, dispoziční oprávnění, či majetková podstata. Zároveň bude vysvětlen rozdíl ve formě oddlužení zpeněžením majetkové podstaty dlužníka a oddlužení plněním splátkového kalendáře. V neposlední řadě se zaměříme na standardní možnosti ukončení oddlužení. Následně bude vybráno a vysvětleno několik ekonomických ukazatelů (údajů), jež by mohly souviset se samotným institutem oddlužení a mohly tak zobrazit právě příčiny počtu evidovaných oddlužení.

Další část bude zaměřena na získané statistické údaje zobrazující právě počty oddlužení, dynamiku růstu insolvenčních návrhů spojených s návrhem na povolení oddlužení a v neposlední řadě především na evidenci počtu podaných insolvenčních návrhů spojených s návrhem na povolení oddlužení u jednotlivých krajských soudů. Následovat bude zobrazení statistiky vývoje specifikovaných ekonomických ukazatelů (údajů), kdy se pokusíme najít souvislost mezi vývojem ekonomických ukazatelů v jednotlivých letech a počtem podaných insolvenčních návrhů spojených s návrhem na povolení oddlužení a poukázat tak na míru vlivu ekonomických ukazatelů. V závěru této práce si ukážeme několik vybraných řízení a jejich průběh, jež by měl vést k ucelení představy o průběhu insolvenčního řízení a ekonomických ukazatelích zobrazujících změny v národním hospodářství, které mohou tento průběh ovlivnit.

3 Insolvenční řízení a úpadek

3.1 Insolvenční řízení

Insolvenční řízení je upraveno v zákoně č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), který je v české právní úpravě účinný od 1. 1. 2008. Předchůdcem insolvenčního zákona byl zákon č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání, dle tohoto zákona jsou doposud vedena řízení, jež byla zahájena před 1. 1. 2008.

Mezi hlavní cíle insolvenčního zákona patří:

- průkaznost a možná predikce samotného insolvenčního řízení,
- posílení možností a postavení věřitelů,
- stimulovat snahu dlužníka ke včasnému řešení úpadku,
- v zákonem stanovených případech umožnění sanaci dlužníka,
- zvýšení rychlosti a celkové efektivnosti průběhu insolvenčního řízení.

Insolvenční zákon upravuje možné formy řešení úpadku a hrozícího úpadku tak, aby mohlo dojít k rovnoměrnému rozdělení dlužníkovy majetku a tedy i k co nejvyššímu možnému uspokojení věřitelů dlužníka. Zákonem jsou přesně vymezeny zásady insolvenčního řízení, mezi něž patří *„spravedlnost, rychlost, hospodárnost, způsob vedení řízení tak, aby bylo dosaženo co nejvyššího uspokojení věřitelů, ochrana práv věřitele nabytých v dobré víře a zároveň povinnost věřitelů zdržet se jednání směřujícího k uspokojení svých pohledávek mimo insolvenční řízení.“*

Insolvenční zákon upravuje řešení úpadku jak fyzických tak i právnických osob. (Insolvenční zákon, 2014)

Samotné insolvenční řízení se zahajuje pouze na návrh, a to dnem doručení insolvenčního návrhu tomu soudu, který je pro tato řízení věcně příslušný. Do 2 hodin po přijetí insolvenčního návrhu oznámí zahájení insolvenčního řízení insolvenční soud, a to vyhláškou. V případě, kdy je insolvenční návrh doručen insolvenčnímu soudu mimo úřední hodiny, je insolvenční soud povinen, oznámit zahájení insolvenčního řízení následující pracovní den, do dvou hodin po začátku úředních hodin.

Co se týká příslušnosti soudu, rozlišujeme věcnou a místní příslušnost. Věcná příslušnost určuje, který soud je v daném řízení tzv. soud prvního stupně, tj. okresní soud, krajský soud, vrchní soud, případně Nejvyšší soud a Nejvyšší správní soud. V případě insolvenčního řízení je soudem prvního stupně krajský soud. Z věcné příslušnosti však nezjistíme, v jakém městě insolvenční návrh podat. K tomu slouží právě místní příslušnost, která udává, v jakém městě se nachází správný místně příslušný soud. Místní příslušnost se nejčastěji řídí dle dlužníkovy

místa bydliště, sídla apod. Jelikož existuje i řada výjimek, je vhodné při rozhodování o místní i věcné příslušnosti, použít občanský soudní řád.

Zahájení insolvenčního řízení s sebou nese také povinnost dlužníka, zdržet se nakládání s majetkem, který od této chvíle náleží do majetkové podstaty, případně by do ní náležet mohl, tak aby nedocházelo k podstatným změnám ve skladbě majetku, či jeho zmenšení. Dále se se zahájením insolvenčního řízení pojí zákonem stanovené účinky, jež omezují především činnosti, které by mohly vést k následnému poškozování věřitelů. (MARŠÍKOVÁ, 2009, s. 45)

3.2 Úpadek

Na základě podaného insolvenčního návrhu je ze strany insolvenčního soudu posouzeno, zda insolvenční návrh splňuje veškeré zákonem stanovené náležitosti a zda je skutečně možné dojít k zjištění, že se dlužník nachází v úpadku. Spolu s insolvenčním návrhem je možné podat i návrh na povolení oddlužení.

Co se týká dlužníkovy úpadku, rozlišujeme dvě formy úpadku, a to platební neschopnost a předlužení.

O platební neschopnosti dlužníka hovoříme, když:

- má alespoň dva věřitele a
- má závazky po lhůtě splatnosti delší než 30 dnů a
- není schopen plnit své závazky (většinová část peněžitých závazků není hrazena, závazky nejsou hrazeny více jak 3 měsíce po lhůtě splatnosti, věřitelé nemohou dosáhnout uspokojení výkonem rozhodnutí nebo exekucí, dlužník nesplnil povinnost předložit seznamy dle § 104 odst. 1 insolvenčního zákona uložené insolvenčním soudem)

Předlužen může být pouze dlužník, který je fyzickou osobou-podnikatelem nebo právnickou osobou, a to pokud:

- má více věřitelů
- veškeré závazky (i nesplatné) převyšují hodnotu majetku (MARŠÍKOVÁ, 2009, s. 27)

Zároveň je insolvenčnímu zákonu znám pojem hrozící úpadek, který popisuje situaci, kdy je možné s ohledem na veškeré okolnosti, aby dlužník důvodně předpokládal, že v blízké době nebude schopen dostat svým peněžitým závazkům, tím že je splní řádně a včas, např. s ohledem na skutečnost, kdy je mu známo, že jeho odběratel je v platební neschopnosti, což zároveň ohrozí existenci i jeho samotného (KOZÁK a další, 2008, s. 9)

Úpadek dlužníka je možno řešit několika způsoby, a to konkursem, reorganizací nebo oddlužením. Za zvláštních okolností zákon upravuje zvláštní způsoby řešení úpadku, a to pouze pro určité druhy případů, např. úpadek finančních institucí (banky, spořitelní a úvěrová družstva) (Česká republika, Insolvenční zákon, § 4).

4 Oddlužení jako způsob řešení úpadku

Dříve než si vysvětlíme oddlužení jako pojem samotný a veškeré souvislosti s ním spojené, podívejme se prvotně na důvody, které mohly vést ke zřízení institutu oddlužení, kdy mezi tyto důvody neodvratně patří i zadlužení domácností.

Ačkoliv ve srovnání s evropskými zeměmi je zadluženost domácností v České republice poměrně nízká, ze statistik jednoznačně vyplývá, že zadlužení domácností neustále roste. Nejvíce poskytovaných půjček se stále vyskytuje v oblasti hypoték, jedná se tedy o půjčku na bydlení. O poskytnutí půjček žádají nejen občané v produktivním věku, jež by bez půjčky neměli možnost dosáhnout na potřebné, ať už movité, či nemovité věci, jenž lze považovat za standard 20. století, ale také lidé, kteří si snaží na základě půjček zvyšovat životní úroveň. Takovíto jedinci si však často nedokážou spočítat, zda a za jakou dobu budou schopni danou půjčku splatit. Velmi často se také dostávají do tzv. dluhové spirály, kdy si pro úhradu jedné půjčky berou půjčku druhou. Nesmíme však pomíjet i nízkopříjmové obyvatele, jenž jsou často nuceni si vzít půjčku pro neočekávané výlohy, mezi něž často patří nutnost pořízení běžných spotřebičů.

Nicméně fenoménem posledních let se stávají zadlužení občané důchodového věku, kteří nesou své dluhy z produktivního života a po té, co nastoupili do důchodu, se dostali do finančních potíží, neboť jim důchod oproti předchozím příjmům klesl (JANDA, 2013, s. 153). Velkou vinu na zadlužení seniorů způsobila i vlna předváděcích akcí, na kterých jsou účastníci nuceni zakoupit si předváděnou věc za částky ve výších několika deseti tisíců, či sta tisíců korun. Trend růstu zadluženosti domácností lze sledovat i v souvislosti s vývojem insolvenčních řízení, jež jsou vedeny na fyzické osoby, tento trend nesporně souvisí s dlouhým obdobím krize a stagnace ekonomicky, kdy příjmy rodin nezaznamenávají pozitivní vývoj (KISLINGEROVÁ, 2013, s. 7).

4.1 Oddlužení a jeho charakteristika

Z důvodové zprávy insolvenčního zákona má institut oddlužení sloužit jako šance pro dlužníky – fyzické osoby, jenž by se v průběhu života nebyli schopni dostat z problémů spojených s povinnostmi splácet své dluhy, což vede i k tomu, že tito dlužníci za účelem získání více peněžních prostředků pro úhradu dluhů vstupují do zóny šedé ekonomiky a jsou ochotni přijmout práci tzv. načerno (LANDA, 2009, s. 393).

Oddlužení je jeden ze čtyř způsobů, kterým je možno řešit úpadek dlužníka. Hlavní podstatou oddlužení je skutečnost, že v případě, kdy dlužník splní ve stanovené době a stanovené míře povinnosti uložené insolvenčním soudem dle způsobu schváleného oddlužení, může dojít na návrh dlužníka k osvobození od povinnosti hradit pohledávky věřitelů, které nebyly za doby insolvenčního řízení uspokojeny. Dlužník je zároveň osvobozen i od pohledávek věřitelů, kteří se do insolvenčního řízení nepřihlásili. (Česká republika, Insolvenční zákon, § 414).

S ohledem na výše uvedené problematiku spojené se vznikem dluhů a následně vzniklé problémy spojené s úhradou těchto dluhů, můžeme říci, že oddlužení napomáhá nejen dlužníkům, ale zároveň by mělo sloužit jako pomoc ekonomice národního hospodářství.

4.2 Návrh na povolení oddlužení

Jak je uvedeno již výše, oddlužení začíná podáním návrhu na povolení oddlužení, kterému předchází právě návrh na zahájení insolvenčního řízení. Návrh na povolení oddlužení musí být podán na zákonem předepsaném formuláři. V případě, že samotný návrh podává dlužník, je možné spojit oba úkony do jednoho podání a navrhnout insolvenčnímu soudu zahájení insolvenčního řízení spolu s návrhem na povolení oddlužení. V případě, kdy návrh na zahájení insolvenčního řízení a zjištění úpadku dlužníka fyzické osoby podává jiná osoba, lze dle ust. § 390 odst. 1 insolvenčního zákona návrh na povolení oddlužení podat nejpozději do 30 dnů od doručení insolvenčního návrhu dlužníku, o tomto musí být dlužník při doručení insolvenčního návrhu poučen.

Dle ust. § 391 insolvenčního zákona návrh na povolení oddlužení musí mimo jiné obsahovat přesné označení dlužníka, případně osob, které jsou za něj oprávněny jednat, dále také předpokládané příjmy dlužníka v následujících 5 letech, informace o příjmech, kterých dlužník dosahoval v posledních třech letech. Zároveň dlužník může navrhnout způsob řešení oddlužení, tj. oddlužení plněním splátkového kalendáře, případně oddlužení zpeněžením majetkové podstaty (pokud tak neučiní, je povinen sdělit, že návrh nevznáší).

Dlužník musí spolu s návrhem na povolení oddlužení přiložit:

- a) Seznam majetku a seznam závazků a v případě, že dojde ke změnám těchto seznamů, musí dlužník doložit prohlášení o změnách, ke kterým došlo oproti seznamům, které předložil dříve,
- b) listinné doklady o příjmech, které měl dlužník za poslední tři roky (jestliže dlužník nemá dostačující příjem, a zná takové osoby, jež jsou mu ochotny poskytnout dar, či mu v době trvání oddlužení peněžně pomoci s úhradou dluhu, může dlužník při podání návrhu na povolení oddlužení připojit i písemnou darovací smlouvu, či smlouvu o důchodu. Takováto smlouva musí obsahovat úředně ověřené podpisy),
- c) jestliže se dlužník dohodl s nezajištěným věřitelem na tom, že hodnota plnění, kterou věřitel v průběhu oddlužení obdrží, bude nižší než 30 % jeho pohledávky, doloží dlužník písemný souhlas tohoto věřitele (Kozák a další, 2008, s. 565)

O povolení oddlužení vydá insolvenční soud usnesení, ve kterém kromě povolení oddlužení rozhodne o zjištění dlužníkového úpadku. Od vydání usnesení o zjištění

úpadku a povolení oddlužení dlužníka běží věřitelům 30 - ti denní lhůta k podání přihlášek pohledávek do insolvenčního řízení. V předmětném usnesení se zároveň ustanovuje insolvenční správce. Dále se také nařizuje termín přezkumného jednání a následující 1. schůze věřitelů.

Insolvenční soud může však návrh na povolení oddlužení zamítnout, a to ve chvíli, kdy lze předpokládat, že dlužník návrhem na povolení oddlužení sleduje nepoctivý záměr, dále také v případě, kdy předpokládané uspokojení nezajištěných věřitelů bude nižší než 30 % (v případě, kdy tito věřitelé nevysloví souhlas s nižším uspokojením). Insolvenční soud návrh na povolení oddlužení zamítne také v případě, kdy z dosavadních výsledků řízení vyplývá, že dlužník k plnění povinností v insolvenčním řízení zaujal nedbalý nebo lehkomyšlný přístup (Česká republika, Insolvenční zákon, § 395). V takovýchto případech následuje prohlášení konkursu na majetek dlužníka.

Novela insolvenčního zákona, která se stala účinnou 1. 1. 2014, přináší také možnost podat společný návrh na povolení oddlužení manželů.

4.3 Pojem majetková podstata a dispoziční oprávnění

Majetková podstata a dispoziční oprávnění jsou dva nezbytné pojmy vztahující se k majetku dlužníka a možnosti s ním nakládat. V insolvenčním řízení patří tyto pojmy mezi jedny z nejčastěji používaných. Jejich význam bude proto vysvětlen samostatně.

4.3.1 Majetková podstata

Majetková podstata může sloužit k vyrovnání pohledávek věřitelů buď jednorázově (např. při konkursu) nebo k postupnému (tj. budoucímu) vyrovnání (LANDA, 2009 s. 119). Určování a identifikování majetkové podstaty dlužníka je ovlivněno celou řadou faktorů, mezi něž patří především osoba dlužníka (právnícká či fyzická), způsob řešení úpadku, od něž se odvíjí i fáze insolvenčního řízení.

Obsah a především rozsah majetkové podstaty je rozlišován dle osoby, která podává insolvenční návrh. V případě, kdy podal insolvenční návrh dlužník, náleží do majetkové podstaty vše, co dlužník vlastnil v době, kdy nastaly účinky zahájení insolvenčního řízení, a dále také to, co dlužník v průběhu insolvenčního řízení nabyl. V případě, kdy podal insolvenční návrh věřitel, náleží dle ust. § 205 insolvenčního zákona, do majetkové podstaty veškerý majetek, který dlužník vlastnil v okamžiku, kdy nastaly účinky předběžného opatření, o kterých rozhoduje insolvenční soud usnesením a jimiž zcela nebo zčásti omezuje dlužníkovo právo nakládat s majetkem. Dále do majetkové podstaty náleží majetek, který dlužník vlastnil ve chvíli, kdy nastaly účinky rozhodnutí o úpadku dlužníka, a majetek, který dlužník získal v průběhu insolvenčního řízení.

V oddlužení je majetková podstata tvořena zejména příjmem dlužníka, movitými a nemovitými věcmi, případně zůstatky na vkladních knížkách, či bankovních účtech. (Česká republika, Insolvenční zákon, § 206)

V případě oddlužení, je zapotřebí rozlišovat formu oddlužení (podrobně bude popsáno v další části), a to oddlužení zpeněžením majetkové podstаты dlužníka nebo oddlužení plněním splátkového kalendáře.

V případě oddlužení zpeněžením majetkové podstаты, náleží do majetkové podstаты a následně dochází ke zpeněžování pouze majetku zapsaného v soupisu majetkové podstаты, který dlužník vlastnil před tím, než nastaly účinky schválení oddlužení (Česká republika, Insolvenční zákon, § 392).

Pokud se jedná o oddlužení plněním splátkového kalendáře, náleží do majetkové podstаты majetek, který dlužník vlastnil před tím, než nastaly účinky schválení oddlužení. Pokud dlužník po schválení oddlužení plněním splátkového kalendáře získá dědictví, dar, prostředky z neúčinného právního úkonu, či je zjištěn majetek, který dlužník v seznamu majetku neuvedl, je povinen tento majetek vydat insolvenčnímu správci ke zpeněžení, tak jako i veškeré získané hodnoty použít jako mimořádnou splátku (Česká republika, Insolvenční zákon, § 412).

Majetek, který náleží do majetkové podstаты je zapotřebí sepsat, a to do tzv. soupisu majetkové podstаты, jenž musí splňovat zákonem stanovené náležitosti a slouží k identifikaci jednotlivého majetku. Soupis majetkové podstаты provádí vždy insolvenční správce (případně předběžný správce). Soupis majetkové podstаты je prováděn na základě dlužníkem předloženého seznamu majetku, který má dlužník povinnost tento seznam sestavovat. Insolvenční správce při provádění soupisu majetkové podstаты dlužníka vychází nejen z dlužníkem předloženého seznamu majetku, ale také z dalších zjišťování u subjektů povinných správci poskytnout součinnost a dále také z provedených lustrací.

S majetkem zapsaným v soupisu majetkové podstаты dlužníka je možné nakládat jen způsobem zákonem stanoveným a nakládat s ním může pouze osoba, jež je osobou s dispozičním oprávněním. Z majetkové podstаты není možno bez zákonných postupů něco vyškrtnout. Majetek, který je do soupisu majetkové podstаты zapsán, je zapotřebí mimo jiné ocenit. U majetku, jenž slouží jako předmět zajištění, je insolvenční správce povinen ve většině případů zajistit znalecký posudek.

Vyjma toho, co je obsahem majetkové podstаты, je zapotřebí také rozlišovat, co jednoznačně do majetkové podstаты sepsat nelze. Dle ust. § 207 insolvenčního zákona se jedná o majetek, který nemůže být zabaven ani ze strany exekutora, jako např. snubní prsten. Nicméně věci, které dlužník používá k podnikání, nejsou vyloučeny z majetkové podstаты. Co se týká příjmů dlužníka, ty do majetkové podstаты náleží v takovém rozsahu, v jakém z nich mohou být při výkonu rozhodnutí nebo při exekuce uspokojovány přednostní pohledávky.

4.3.2 Dispoziční oprávnění

Dispoziční oprávnění je pojem, který upravuje možnost nakládání s majetkovou podstatou.

Dispoziční oprávnění má dle v ust. § 229 insolvenčního zákona (Česká republika):

- a) *dlužník v době do rozhodnutí o úpadku,*
- b) *dlužník v době od rozhodnutí o úpadku do rozhodnutí o způsobu řešení úpadku,*
- c) *insolvenční správce v době od prohlášení konkursu,*
- d) *dlužník v době od povolení reorganizace a*
- e) *dlužník v době od povolení oddlužení.*

Úprava dispozičního oprávnění v době od rozhodnutí o úpadku do rozhodnutí o způsobu řešení úpadku je stanovena až od revizní novely insolvenčního zákona, tj. od 1. 1. 2014, do této doby nebylo předmětné období nikterak upravováno a docházelo tak k častým sporům.

Co se týká dispozičního oprávnění k majetku zapsaného v soupisu majetkové podstaty, je opět zapotřebí rozlišovat formu oddlužení. Jestliže se jedná o schválení oddlužení zpeněžením majetkové podstaty, postupuje se obdobě jako při prohlášení konkursu na majetek dlužníka. Osobou s dispozičním oprávněním k majetku zapsanému v soupisu majetkové podstaty ve chvíli, kdy nastanou účinky schválení oddlužení zpeněžením majetkové podstaty, je insolvenční správce.

Ve chvíli, kdy nastanou účinky schválení oddlužení plněním splátkového kalendáře, je osobou s dispozičním oprávněním k majetku zapsanému v soupisu majetkové podstaty dlužníka, dlužník. Toto však neplatí v případě, kdy se v soupisu majetkové podstaty dlužníka nachází majetek sloužící jako předmět zajištění přihlášené pohledávky. Osobou s dispozičním oprávněním je od doby udělení pokynu zajištěného věřitele insolvenční správce.

4.4 Přezkumné jednání a první schůze věřitelů

Po té, co uběhne lhůta pro podání přihlášek, dochází v insolvenčním soudem stanoveném termínu k přezkumnému jednání a ve většině případů i k první schůzi věřitelů. Při přezkumném jednání jsou přezkoumány přihlášky věřitelů, jež byly přihlášeny do insolvenčního řízení dlužníka. Po přezkumném jednání následuje schůze věřitelů, jejímž programem je zpráva o dosavadním průběhu insolvenčního řízení, volba věřitelského orgánu, případná převolba insolvenčního správce. Schůze věřitelů také rozhoduje o způsobu řešení úpadku dlužníka. V případě, že o způsobu oddlužení nerozhodne schůze věřitelů, přechází tato povinnost na insolvenční soud. Insolvenční soud v těchto případech obvykle rozhoduje s přihlédnutím

k doporučení insolvenčního správce, který v první zprávě popisuje hospodářskou situaci dlužníka.

Neschválí-li insolvenční soud oddlužení z důvodu, kdy v průběhu insolvenčního řízení vyšly najevo skutečnosti odůvodňující odmítnutí nebo zamítnutí návrhu na povolení oddlužení, rozhodne zároveň o způsobu řešení úpadku konkursem.

Jestliže insolvenční soud schválí oddlužení zpeněžením majetkové podstaty, vydává rozhodnutí, ve kterém uvádí osobu insolvenčního správce, majetek náležející do majetkové podstaty a zároveň jsou také označeni věřitelé, se kterými se dlužník dohodl na nižším plnění, než na zákonem stanovené minimální výši 30 % přihlášených pohledávek.

Rozhodnutí o schválení oddlužení zpeněžením majetkové podstaty doručuje insolvenční soud dlužníku, insolvenčnímu správci a věřitelskému výboru.

V rozhodnutí schvalujícím oddlužení plněním splátkového kalendáře je uvedena povinnost dlužníka hradit dle stanoveného poměru po dobu 5 let nezajištěným věřitelům vždy ke stanovenému dni v měsíci částku z příjmu stanovenou dle ust. § 398 insolvenčního zákona, a to prostřednictvím insolvenčního správce. Je zde také uveden termín první splátky. Dále jsou v rozhodnutí označeny příjmy, ze kterých by měl dlužník zaplatit první splátku. Taktéž jsou zde uvedeni nezajištění věřitelé, kteří se s dlužníkem dohodli na nižších splátkách než 30 % přihlášených pohledávek. Rozhodnutím je také přikázáno plátcí příjmu dlužníka povinnost provádět srážky a tyto srážky dlužníku nevyplácet. Toto rozhodnutí je doručováno plátcí příjmů dlužníka.

Při vydání rozhodnutí je insolvenční správce poučen o povinnosti podávat každé tři měsíce zprávu o průběhu insolvenčního řízení.

4.5 Oddlužení zpeněžením majetkové podstaty

Oddlužení zpeněžením majetkové podstaty dlužníka má obdobné postupy, jako při zpeněžování majetkové podstaty v případě konkursu. Oddlužení zpeněžením majetkové podstaty s sebou však nese jednu z výhod oproti konkursu, a to možnost dlužníka osvobodit se od dluhů.

V případě oddlužení zpeněžením majetkové podstaty dlužníka, dochází ke zpeněžování veškerého majetku, který je v soupisu majetkové podstaty zapsán ve chvíli, kdy nastanou účinky schválení oddlužení zpeněžením majetkové podstaty (viz. Majetková podstata).

Obvykle oddlužení zpeněžením majetkové podstaty přichází v úvahu ve chvíli, kdy dlužníkův příjem nepředstavuje částku, z níž by bylo možné po odečtení nezabavitelné částky uspokojit v zákonem stanovené době zákonem stanovenou výši přihlášených pohledávek nezajištěných věřitelů, případně také za předpokladu, kdy očekávaná hodnota zpeněžení majetku představuje možnou vyšší míru uspokojení nezajištěných věřitelů. Podmínkou tedy je, že dlužník musí být vlastníkem nějakého hodnotnějšího majetku, což zpravidla bývá nemovitost.

4.6 Oddlužení plněním splátkového kalendáře

Oddlužení plněním splátkového kalendáře s sebou nese tu z výhod, že dlužník nepřijde o majetek, který vlastní (v případě, že nevlastní majetek sloužící jako předmět zajištění přihlášené pohledávky zajištěného věřitele, který by v průběhu insolvenčního řízení dal pokyn ke zpeněžení tohoto majetku). Tento způsob oddlužení, je také možností pro dlužníky, jejichž jediným majetkem je mzda, např. z toho důvodu, že v rámci dřívějších exekucí přišli o veškerý majetek.

V případě oddlužení plněním splátkového kalendáře jsou nezajištění věřitelé po dobu pěti let (pokud nedojde k uspokojení věřitelů ve 100 % přihlášených pohledávek dříve) uspokojováni z příjmů dlužníka, a v rozsahu stanoveném zákonem. Zajištění věřitelé jsou uspokojováni z výtěžku zpeněžení majetku sloužícího jako předmět zajištění.

Od doby, kdy nastanou účinky schválení oddlužení plněním splátkového kalendáře, je dlužník povinen po dobu pěti let hradit ze svých příjmů prostřednictvím insolvenčního správce splátky jednotlivým věřitelům. Jestliže dlužník nemá příjmy, musí činit kroky vedoucí k získání příjmů a nesmí odmítnout příležitost, jež mu umožňuje si příjem obstarat. Zároveň dlužník musí insolvenčnímu správci a insolvenčnímu soudu oznamovat veškeré změny související se změnou bydliště, případně se změnou zaměstnání. Každého půl roku, tj. vždy k 15. březnu a k 15. září musí dlužník předložit insolvenčnímu soudu, insolvenčnímu správci a věřitelskému výboru přehled o příjmech za předcházejícího půl roku. Dlužník nesmí zatajovat žádný z příjmů, upřednostňovat věřitele, a především nesmí přijímat nové závazky, které by nebyl schopen hradit. Povinnost vydání hodnot získaných darem dědictvím apod. je uvedena již výše (Česká republika, Insolvenční zákon, § 412).

4.7 Možnosti ukončení oddlužení

Za standardních situací může být oddlužení ukončeno několika způsoby, a to tak, že:

- 1.) dojde k uspokojení pohledávek věřitelů alespoň v zákonem stanovené minimální výši 30 % a za zákonem stanovenou dobu 5 – ti let. V takovém případě, může na návrh dlužníka dojít k osvobození dlužníka od povinnosti platit pohledávky věřitelů, které nebyly v insolvenčním řízení uhrazeny, případně se k těmto pohledávkám v insolvenčním řízení nepřihlíželo, či nebyly do insolvenčního řízení dlužníka přihlášeny,
- 2.) dojde k ukončení oddlužení a insolvenčního řízení samotného nicméně s tím, že dlužník není od povinnosti platit zbylé pohledávky věřitelům osvobozen
- 3.) je na majetek dlužníka prohlášen konkurs
- 4.) dlužník zemře

4.8 Ekonomické hledisko oddlužení

Informace výše uvedené slouží především k pochopení insolvenčního zákona a institutu oddlužení samotného. Nicméně, co se týká oddlužení, je vyjma nezbytných částí zapotřebí zmínit také ekonomickou stránku samotného oddlužení a zobrazit tak náklady spojené s oddlužením, jež jsou obvykle financovány dlužníkem a v podstatě na úkor věřitelů.

4.8.1 Náklady spojené s oddlužením

Z pohledu dlužníka, lze do nákladů spojených s oddlužením zahrnout především částku za úhradu zpracování insolvenčního návrhu, neboť dlužníci obvykle nemají dostatečné znalosti pro přípravu insolvenčního návrhu a jsou tak nuceni využít služeb společností nabízejících výkon úkonů spojených s podáním návrhu na povolení oddlužení. Insolvenční návrhy nejen na povolení oddlužení se ve většině případů zabývají přímo advokátní kanceláře. Bohužel, v praxi se velmi často setkáváme s takovými osobami, jež poskytují služby přípravy insolvenčních návrhů, nicméně jejich znalosti v jistých případech nejsou absolutně dostačující. Cena za zpracování návrhu na povolení oddlužení se ve standardních případech pohybuje v rozmezí od 5.000,- Kč do 8.000,- Kč (ve složitějších případech se částka může dostat i do výše 10.000,- Kč). V praxi se však často setkáváme i s částkami např. ve výši 30.000,- Kč.

Zároveň je zapotřebí kalkulovat s odměnou insolvenčního správce, kterou upravuje Předpis č. 313/2007 Sb., Vyhláška o odměně insolvenčního správce, o náhradách jeho hotových výdajů, o odměně členů a náhradníků věřitelského výboru a o náhradách jejich nutných výdajů (Česká republika, 2007).

Od doby povolení oddlužení do schválení způsobu oddlužení je dlužník povinen každý měsíc hradit insolvenčnímu správci náhradu hotových výdajů, jež činí částku ve výši 150,- Kč a odměnu ve výši 750,- Kč. V případě, kdy je správce plátcem DPH jedná se o celkovou částku ve výši 1.089,- Kč. V případě společného návrhu manželů je částka spojená s hotovými výdaji ve výši 225,- Kč a odměna je ve výši 1.125,- Kč. Za předpokladu, že je správce plátcem DPH jedná se o celkovou částku ve výši 1.634,- Kč.

Po schválení oddlužení plněním splátkového kalendáře, je tato částka nadále hrazena, nicméně ji neplatí dlužník zvlášť, ale správce ji strhává před tím, než dojde k rozdělení přijatých srážek ze mzdy, či jiného příjmu, mezi nezajištěné věřitele. Při návrhu na povolení oddlužení plněním splátkového kalendáře je tedy zapotřebí kalkulovat i s touto částkou. Pokud budeme počítat pouze částku uhrazenou od doby schválení oddlužení plněním splátkového kalendáře za dobu trvání 5 let, dostaneme se na částku v celkové výši 65.340,- Kč včetně DPH. V případě společného návrhu manželů se jedná o částku v celkové výši 98.040,- Kč včetně DPH.

V případě, kdy je schváleno oddlužení zpeněžením majetkové podstaty, je zapotřebí počítat s náklady spojenými se správou a zpeněžením tohoto majetku. Co se týká odměny správce, jež je totožná s odměnou správce v případě řešení úpadku konkursem, a to dle výše výtěžku zpeněžení určeného k rozdělení mezi nezajiš-

těné věřitele. Co se týká majetku, jenž slouží jako předmět zajištění, je postup výpočtu odměny insolvenčního správce obdobný jako u výpočtu odměny insolvenčního správce při oddlužení zpeněžením majetkové podstaty, nicméně, výpočet výše odměny insolvenčního správce z výtěžku zpeněžení určeného zajištěnému věřiteli, se provádí dle jiného ustanovení výše zmíněné vyhlášky.

Náklady a odměna insolvenčního správce jsou v podstatě částkami, které jdou nejen k tíži věřitelům, ale i samotnému dlužníku a je nutné s nimi při návrhu na povolení oddlužení také počítat.

5 Ekonomické ukazatele

Ekonomické ukazatele používané v ekonomii slouží pro zobrazení zjištěných údajů. Ekonomie jakožto věda je zaměřena především na jednání a chování obyvatel z pohledu národního hospodářství. Ekonomické teorie musí zohledňovat faktor času a měnit se životní podmínky obyvatel, tak aby analýzy ekonomických teorií byly správné (VLČEK, 2005, s. 15, 16). Ekonomie, jakožto věda je poněkud mladá, datuje se od roku 1776, a za svoji krátkou dobu se její směr několikrát značně změnil. Tyto změny lze shrnout do několika definic, které vyznačují jednotlivá období, a to: ekonomie jakožto věda o bohatství, věci o základech společenských vztahů a věda o směně a volbě (VLČEK, 2005, s. 16). Tato věda má za cíl zobrazit realitu na základě zjištěných zákonitostí, jež vyjadřují ustálené vztahy mezi ekonomickými jevy (VLČEK, 2005, s. 17) Jelikož výskyt počtu oddlužení je obvykle zapříčiněn ekonomickou situací států, vyjmenujeme si některé ekonomické ukazatele, jež by mohly pomoci objasnit počet oddlužení.

5.1 Mzda

Mzda je cenou práce a její výše se odvíjí od situace, která je v daném období na trhu práce, je tedy ovlivněna nabídkou a poptávkou po pracovní síle. Vlastník výrobního faktoru práce získává za jeho poskytnutí tzv. odměnu. (Vlček, 2005, s. 245). (Mzda je určována jak podle makroekonomického tak i podle mikroekonomického rámce. Mzda je rozlišována do několika forem, a to podle způsobu výpočtu. Rozlišujeme mzdu úkolovou, časovou a podílovou. Co se týká praxe, není ve většině případů aplikována pouze jedna forma, ale dochází k jejich kombinaci. Mzda by měla odpovídat výši přínosu nositele práce zaměstnavateli (ŠVARCOVÁ, 2013, s. 201). Výše mzdy, jež stanovuje zaměstnavatel, však nesmí být nižší, než je zákonem stanovená minimální hrubá mzda. Hrubá mzda pro rok 2015 činí částku v celkové výši 9.200,- Kč, což odpovídá částce 55,- Kč za hodinu. (Kalkulačka, 2015)

Stanovování minimální mzdy podléhá zákonem stanoveným kritériím, kdy se např. její stanovení odvíjí od hranice životního minima stanoveného opět zákonem daného státu. Velmi často se setkáváme s faktem, že zaměstnavatelé nabízejí zaměstnancům pouze minimální mzdu, což následně zamezí jejich zájmu o nabízenou práci a zaměstnavatelé tak mohou zaměstnávat cizince, jež se s minimální mzdou spokojí a obvykle odvádí stejné výsledky, jako občasně České republiky. Není tedy divu, že se výše minimální mzdy diametrálně liší od výše průměrné nominální mzdy v České republice, které byla za 4. kvartál roku 2014 ve výši 25.686,- Kč. (Český statistický úřad, 2015)

5.1.1 Nezabavitelná částka a jednotlivé složky mzdy

I dlužník, který dluží sta tisíce, eviduje nespočet exekučních příkazů nejen na jeho majetek, ale prvotně na jeho mzdu, či člověk, který se nachází v oddlužení plněním splátkového kalendáře, má nárok na poměrnou část mzdy, jenž mu musí zůstat a nemůže mu být strženo více. Srážky ze mzdy a jejich rozsah upravuje zákona č. 99/1993 Sb., občanský soudní řád.

Srážky se standardně provádějí z čisté mzdy, tj. po odečtu všech zákonem stanovených odvodů. Obecně je možné provádět srážky z běžných příjmů, a to ze mzdy, či z platu. Mimo to je možné srážky provádět také z jiných příjmů, se mzdou (platem) úzce souvisejících, a to z náhrady mzdy, odměny za pracovní pohotovost, odstupného a dalších peněžitých plnění, jež poskytuje zaměstnavatel zaměstnanci.

Jak je zmíněno v předchozích odstavcích, zaměstnanci, v případě insolvenčního zákona dlužníkovi, musí po provedení srážek zůstat tzv. nezabavitelná částka. Tato částka je stanovena v nařízeních vlády a skládá se ze dvou třetin součtu životního minima jednotlivce, které je pro rok 2015 stanoveno ve výši 3.410,- Kč, a dále z normativních nákladů na bydlení jednotlivce, kdy se jedná o částku ve výši 5.767,- Kč. Po odečtení jedné třetiny z celku činí nezabavitelná částka 6.118,- Kč.

Nezabavitelná částka na osobu povinného však není jedinou položkou, na kterou je třeba při výpočtu srážek ze mzdy myslet. K nezabavitelné částce na osobu povinného se také připočítává nezabavitelná částka na vyživovanou osobu, jenž je tvořena z jedné čtvrtiny nezabavitelné částky na osobu povinného, jedná se tedy o částku ve výši 1.529,50 Kč. Částka ve výši 1.529,50,- Kč se započítává na manžela povinného a na dítě, které povinný vyživuje (v případě, že se jedná o manžele, započítává se nezabavitelná částka každému z manželů zvlášť).

Výše uvedené je spíše pro názornost, neboť se zde objevuje další problematika, která vzniká ve chvíli, kdy má dlužník vyšší čistou mzdu než je součet nezabavitelné částky, životního minima jednotlivce a částky normativních nákladů na bydlení pro jednu osobu. (Česká správa sociálního zabezpečení, 2015)

Příjem dlužníka, kterým bývá ve většině případů právě mzda, či plat, případně důchod nezbytně souvisí s oddlužením. Neboť v případě, kdy dlužník navrhuje oddlužení plněním splátkového kalendáře, hraje výše dlužníkovy příjmu hlavní roli v tom, zda dojde ke schválení oddlužení plněním splátkového kalendáře.

5.2 Inflace

Směna zboží je podnětem pro fungování ekonomiky jako takové vůbec. Abychom mohli směňovat zboží, musíme znát poměr mezi zbožím a cenou, která je vyjádřena v penězích. Peníze jsou lidským vynálezem, který zapříčinil obrovský rozmach lidstva a posun od barterových obchodů. Peníze jsou materializovaným vztahem mezi lidmi, a to nejen hmotným, ale i právním. Z tohoto důvodu nese používání peněz i jistá rizika, které vedou ke spekulacím a také možné změně jejich hodnoty. Peníze mohou mít několik podob, všem jsou dobře známy hotové peníze, dále také cizí měny, pohledávky, či cenné papíry.

Samuelson a Nordhaus definovali inflaci následovně „*Tempo inflace je procentuální roční zvýšení všeobecné cenové hladiny běžně měřené indexem spotřebitelských cen (CPI) nebo jiným srovnatelným cenovým indexem*“ (SMRČKA, 2010, s. 132). K čemu lze zároveň doplnit, že se jedná o zvyšování cen za jednotlivé zboží a služby (ŠVARCOVÁ, 2013, s. 40). Aby se skutečně jednalo o inflaci, musí docházet k růstu cen všech výrobků, nikoli jen určitého typu. Existence inflace je stejně stará jako tržní ekonomiky, z čehož vyplývá, že stanovování cen trhem s sebou bude nést i inflaci. Inflace s sebou nese velkou řadu názorů, jež mají daleko od pravdy, avšak ovlivňují pohled na samotné inflační procesy. Při vyhodnocování růstu inflace je nutno srovnávat růst cenové hladiny spolu s růstem nominálních důchodů, na základě čehož je následně možné, posoudit případný růst, či pokles reálných důchodů. V souvislosti se vznikem inflace se dříve mělo za to, že růst inflace způsobuje nadměrná emise peněz. V průběhu let a s počtem zkoumání bylo zjištěno, že s vývojem inflace souvisí i vývoj úrokové míry, či vývoj měnového kurzu a v neposlední řadě také i finanční iluze ovlivňující jednání lidí daného státu. (Vlček, 2005, s. 400) Názory spojené se vznikem inflace zastává několik skupin a to např. následovníci J. M. Keynesa, kteří shledávají problematiku již v rovnováze mezi nabídkou a poptávkou, či klasikové mající za příčinu vzniku inflace expanzivní monetární politiku. Ve skutečnosti však dochází k vzájemnému propojení jednotlivých názorů. (VLČEK, 2005, s. 402)

K měření inflace se používají cenové indexy, které vyjadřují poměru úrovně cen stanovených ve výběru reprezentativního koše výrobků a služeb ve dvou obdobích. Nejen tento, ale i ostatní cenové indexy slouží k znázornění změny cenové úrovně běžného roku oproti roku předcházejícímu a vyčíslují tzv. relativní přírůstek, tedy míru inflace.

Ačkoliv nelze o inflaci s určitostí říci, že přímo souvisí s počtem oddlužení, rozhodně ovlivňuje hodnotu peněz a tedy i příjmů dlužníků, které jsou právě pro průběh oddlužení důležité.

5.3 Hrubý domácí produkt

„*Souhrn statků a služeb vyjádřený v penězích vytvořený za určité období (např. za rok) výrobními faktory (práce, přírodní zdroje, kapitál) na území státu, bez ohledu na to, zda jsou vlastněny občany státu nebo cizinci*“ (ŠVARCOVÁ, 2013, s. 32)

Jedná se o základní a zároveň nejdůležitější makroekonomickou veličinu vůbec.

K výpočtu HDP můžeme používat dvě metody, a to metodu zbožovou, či metodu důchodovou. Jako první si vysvětlíme metodu zbožovou, tedy produkční, jejíž výpočet vypadá následovně:

HDP = spotřeba domácností + investice soukromých domácích firem + vládní nákupy + čistý vývoz (ŠVARCOVÁ, 2013, s. 33)

Ukazatel HDP zohledňuje veškeré zboží a služby, které byly vyprodukovány za dané časové období. Zahrnuje nejen standardní věci, jako jsou potraviny, domy, automobily, ale také kosmetické služby, či služby cestovních kanceláří. Nicméně je zapotřebí si uvědomit, že některé zboží, či služby jsou pouze tzv. meziprodukty a do celkového HDP je nesmíme započítávat dvakrát. Započítávají se pouze finální výrobky (pšenice je pouze meziprodukt, chléb je finální výrobek). Za finální statky považujeme veškeré zboží a služby, jež jsou určeny ke spotřebě domácností, dále investice soukromých domácích firem, vládní výdaje a čistý vývoz. Přičemž jistou výjimku tvoří zásoby, které tvoří výrobky, a v dalším období jsou ve výrobě spotřebovány. V tu chvíli se tento statek zahrnuje do finálních investic. Jestli jsou tyto zásoby v dalším období skutečně použity, snižují hodnotu HDP. Statky, jež zahrnujeme do výpočtu HDP, posuzujeme dle jejich užití, tedy dle finálnosti produktu (pšenice jakožto meziprodukt pro výroby chleba, nebo jako zboží pro prodej do zahraničí). Obchody s již existujícími komoditami je zapotřebí z HDP také vyloučit (již postavené domy, bazarové zboží). U těchto obchodů se do HDP započítávají pouze zprostředkovatelské poplatky, či provize. (VLČEK, 2005, s. 286)

Další metodou pro výpočet HDP jak jsme si již výše uvedli, je metoda důchodová, kdy výpočet je následující:

$$\text{HDP} = \text{mzdy} + \text{renty} + \text{zisky} + \text{úroky} + \text{opotřeben\acute{e} investic} + \text{nepřímé daně} \text{ (ŠVARCOVÁ, 2013, s. 34)}$$

Vychází z přerozdělování získané odměny za vynaložený výrobní faktor, kterým jsou mzdy a platy, renta, čistý úrok a zisky, jež jsou nákladem jednotlivých závodů, které si tyto výrobní faktory takto kupují. Nesmí zde být však zahrnovány vynaložené platby závodů jiným závodům například na pořízení materiálů, neboť by opět docházelo k několikanásobnému započítávání, tak jako je uvedeno v případě produkční metody. Dále je zapotřebí připočíst položky, které nejsou důchodem poskytovatelů výrobních faktorů (účastníků výroby), kterými jsou odpisy a nepřímé daně.

Výpočet HDP s sebou nese však i řadu problémů, mezi něž patří i v předchozí kapitole zmiňovaná inflace, která při výpočtu HDP ovlivňuje cenu statků. Z tohoto důvodu můžeme počítat HDP v běžných cenách, tj. v cenách daného roku, kdy se jedná o nominální HDP, případně můžeme HDP počítat ve stálých cenách, kdy je zvolen jeden rok jako výchozí a ceny ostatních let musí být přepočítány do cen vybraného roku. V případě stálých cen tak hovoříme o reálném HDP. (ŠVARCOVÁ, 2013, s. 34)

Co se týká hrubého domácího produktu a jeho přímé souvislosti s oddlužením, odůvodnění je obdobné jako u inflace. Tedy samotný ukazatel nerozhodne o počtu oddlužení, ale jeho hodnota a složky, ze kterých se vypočítává, mohou poukázat na možné příčiny počtu oddlužení.

5.4 Nezaměstnanost

Mezi výrobní faktory patří mimo jiné i faktor práce. Výrobní faktor práce je nabízen na trhu práce, na němž se vytváří i jeho cena. Cenou práce je mzda (plat), za kterou jsou lidé ochotni faktor práce poskytnout a zároveň také cenou, jež jsou poskytovatelé práce ochotni vynaložit. Na trhu práce vytváří poptávku jak firmy ziskového sektoru, tak i státní instituce, které nejsou vytvářeny za účelem dosažení zisku (školy, zdravotnictví, armáda, atd.). (ŠVARCOVÁ, 2013 s. 43)

Jak je výše naznačeno, trh práce je ovlivněn nabídkou a poptávkou ceny za množství práce. V případě, kdy se na trhu práce objeví převis nabídky práce nad poptávkou, vzniká nezaměstnanost.

Rozsah nezaměstnanosti je vyjadřován buď počtem nezaměstnaných, což je absolutní číslo, nebo mírou nezaměstnanosti, což je procentuální vyjádření počtu nezaměstnaných obyvatel, ku počtu ekonomicky aktivních obyvatelů.

Pro výpočet nezaměstnanosti je zapotřebí rozdělit obyvatelstvo do tří skupin, a to zaměstnaní, nezaměstnaní a ekonomicky neaktivní obyvatelstvo. Mezi zaměstnané patří lidé, jež za provedenou práci získávají odměnu, mzdu, či plat. Nezaměstnaní jsou lidé aktivně hledající zaměstnání, kteří jsou za nabízenou mzdu schopni nastoupit v co nejkratším možném termínu do zaměstnání. Za nezaměstnané jsou obecně bráni pouze lidé evidovaní na úřadu práce. Nezaměstnaní spolu se zaměstnanými tak tvoří ekonomicky aktivní obyvatelstvo. Zbývá tedy poslední část a tou je ekonomicky neaktivní obyvatelstvo, mezi něž patří ti, kdo práci nemají a ani se ji nepokouší hledat (ženy v domácnosti, studenti, důchodci, apod.)

Nezaměstnanost představuje nejen pro ekonomiku, ale především pro sociální zázemí občanů dané země poměrně značné riziko. Je tedy zapotřebí zkoumat příčiny vzniku nezaměstnanosti. Nezaměstnanost lze rozdělit do tří typů, a to:

- 1.) Frikční nezaměstnanost – jeden z typů nezaměstnanosti, který pro ekonomiku nepředstavuje příliš velký problém, ale je spíše přínosem, neboť představuje hledání existentních neobsazených pracovních míst dobrovolně nezaměstnaných obyvatel. Frikční nezaměstnanost je tzv. dočasná nezaměstnanost zapříčiněna fluktuací pracovníků, např. stěhování, ženy po mateřské, získání lépe placené práce.
- 2.) Strukturální nezaměstnanost – je problematikou strukturální změny v ekonomice, která je zapříčiněna nerovnováhou na segmentovaném trhu práce. Nabízený faktor práce neodpovídá poptávanému. Částečným řešením tak mohou být rekvalifikace.
- 3.) Sezónní nezaměstnanost – je ovlivněna střídáním ročních období, kdy dochází k rozkolísanosti poptávky po práci. Vzniká v odvětvích tzv. závislých na počasí, mezi něž řadíme bezpodmínečně zemědělství, stavebnictví, ale i cestovní ruch.

- 4.) Cyklická nezaměstnanost – Vznik cyklické nezaměstnanosti, jak už vyplývá z názvu je způsoben změnou hospodářské aktivity, tedy jejím poklesem, či propadem, což zapříčiňuje nedostatek poptávky po faktoru práce. Ve fázi hospodářské recese dochází k propouštění zaměstnanců. Opětovná poptávka po zaměstnancích vzniká až ve fázi ekonomického růstu.

Ekonomové dále rozdělují nezaměstnanost i na dobrovolnou, kdy nabízená mzda není pro nezaměstnané akceptovatelná a hledají práci za mzdu vyšší, a nedobrovolnou. V případě nedobrovolné nezaměstnanosti jsou nezaměstnaní ochotni pracovat za mzdu trhem stanovenou, ale nenachází dostatek zaměstnavatelů poptávajících výrobní faktor práce (VLČEK, 2005, s. 259).

V případě nezaměstnanosti nemusíme snad ani jmenovat způsob, kterým souvisí s oddlužením, neboť nezaměstnanost stejně jako výše příjmů jednoznačně počet oddlužení a především způsoby schváleného oddlužení ovlivňuje.

6 Vztahy mezi oddlužením a jednotlivými ukazateli

Podmínky, náležitosti a zákonné povinnosti, které jsou spojeny s oddlužením, jsou popsány výše, tak jako i stručná charakteristika vybraných ekonomických ukazatelů. Dále se tedy pokusíme najít možné souvislosti právě mezi oddlužením samotným a ekonomickými ukazateli, neboť je nesporné, že právě změny způsobené v ekonomice, jsou úzce svázány se zadlužením fyzických osob a následně i s oddlužením.

6.1 Vývoj oddlužení

Nejprve se zaměříme na vývoj oddlužení v jednotlivých letech s počátkem v roce 2008, kdy bylo oddlužení poprvé v insolvenčním zákoně definováno a tedy začalo vůbec existovat. Jak je uvedeno výše, úpadek řešený oddlužením může být nejen řešen dvěma způsoby, ale zároveň oddlužení samotné prochází několika fázemi. Z toho důvodu byly vybrány a dále budou použity takové vedené statistiky, které jsou považovány za jedny z nejpodstatnějších, mezi něž patří Počet podaných insolvenčních návrhů s žádostí o povolení oddlužení, Počet rozhodnutí o povolení oddlužení, Počet rozhodnutí o schválení oddlužení plněním splátkového kalendáře, Počet rozhodnutí o schválení oddlužení zpeněžením majetkové podstaty a Počet rozhodnutí o zrušení schváleného oddlužení.

Tab. 1 Vývoj rozhodnutí v jednotlivých letech

Roky/Rozhodnutí	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014 (1-6)
Podané insolvenční návrhy spojené s návrhem na povolení oddlužení	1 693	3 744	10 014	18 021	25 785	30 213	15 424
Rozhodnutí o povolení oddlužení	646	2 164	5 902	11 614	17 985	22 063	12 838
Zrušení schváleného oddlužení	8	30	56	109	221	398	344

Zdroj: Insolvenční zákon, Expertní skupina S22, Statistiky, 2015

V Tabulce č. 1 se zaměříme především na počty podaných insolvenčních návrhů spojených s návrhem na povolení oddlužení, kde na první pohled vidíme, že v roce 2008 nedosahuje tento počet ani 2000 podaných insolvenčních návrhů spojených s návrhem na povolení oddlužení. Přičemž v roce 2009 je nárůst podaných insolvenčních návrhů více než dvojnásobný oproti roku 2008 a v roce 2010 je to dokonce trojnásobek podaných insolvenčních návrhů spojených s návrhem na povolení oddlužení oproti roku 2009. Dynamika růstů v prvních třech letech existence institutu oddlužení sleduje poměrně vysoké tempo. Nicméně v následujících letech tato dynamika i přes stále rostoucí počet podaných insolvenčních návrhů spojených s návrhem na povolení oddlužení postupně klesá.

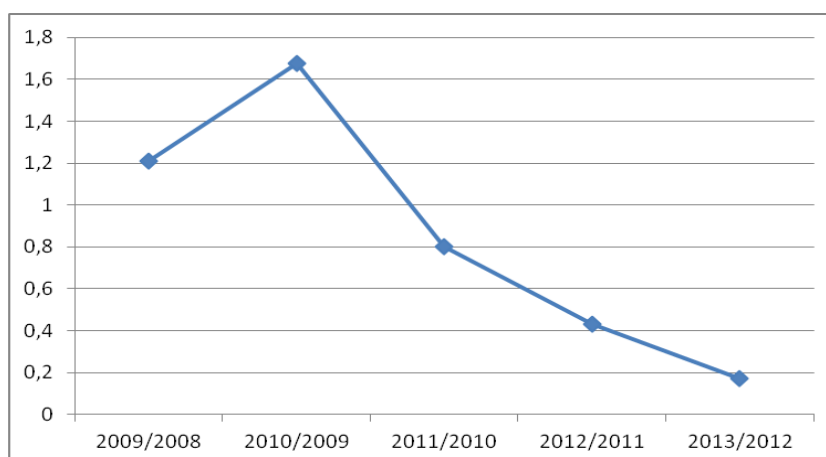
Je tomu tak především z důvodu, kdy první insolvenční návrhy spojené s návrhem na povolení oddlužení byly podávány především osobami, pro které to byla již poslední možnost, jak se dluhů zbavit. Jakmile došlo k vyčerpání těchto řekněme urgentní případů, kde oddlužení bylo poslední možností, začaly přibývat případy, kdy u dlužníků došlo k rozšíření povědomí o existenci institutu oddlužení a snažili se tak řešit již vzniklou dluhovou problematiku dříve, než přijdou o veškerý majetek a dostanou se tak do nekonečné dluhové spirály. Což vysvětluje důvod neustále přibývajících počtu podaných insolvenčních návrhů spojených s návrhem na povolení oddlužení a postupného poklesu dynamiky růstu počtu podaných návrhů spojených s návrhem na povolení oddlužení. Dynamika růstu je znázorněna v Tabulce č. 2 a Grafu č. 1.

Tab. 2 Výpočet dynamiky růstu

Srovnávané roky	2009/2008	2010/2009	2011/2010	2012/2011	2013/2012
Průměrný nárůst	1,2115	1,6747	0,7996	0,4308	0,1717

Zdroj: Insolvenční zákon, Expertní skupina S22, Statistiky, 2015

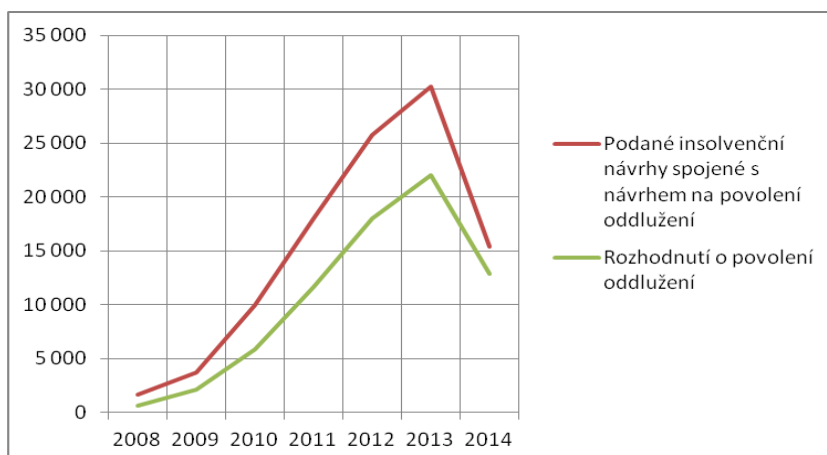

Obr. 1 Dynamika růstu podaných insolvenčních návrhů spojených s návrhem na povolení oddlužení

Zdroj: Insolvenční zákon, Expertní skupina S22, 2015, vlastní úprava

V rámci dalšího pozorování se zaměříme na tzv. úspěšnost podaných insolvenčních návrhů spojených s návrhem na povolení oddlužení tedy na to, z kolika podaných insolvenčních návrhů spojených s návrhem na povolení oddlužení bylo oddlužení povoleno. V Tabulce č. 1 je uvedeno, že z počtu podaných insolvenčních návrhů spojených s návrhem na povolení oddlužení v roce 2008, který byl ve výši 1 693, bylo povoleno oddlužení pouze v 646 případech, což je pouhých 38 % úspěšně podaných insolvenčních návrhů spojených s návrhem na povolení oddlužení. Tento neúspěch se však postupem let snižoval a v prvním pololetí roku 2014 již můžeme vidět, že z počtu 15 424 podaných insolvenčních návrhů spojených s počtem oddlužení bylo celých 12 838 oddlužení povoleno, což je celých 83 % úspěšně podaných insolvenčních návrhů spojených s návrhem na povolení oddlužení. Oproti roku 2008 je to nárůst o celých 50 %.

Tento fakt můžeme pozorovat v Obrázku č. 2, jako prostor vzniklý mezi osou x a jednotlivými křivkami značícími počet podaných insolvenčních návrhů spojených s návrhem na povolení oddlužení a počet vydaných rozhodnutí o povolení oddlužení. Vidíme, že část mezi osou x a křivkou počtu vydaných rozhodnutí o povolení oddlužení, je oproti prostoru mezi křivkou počtu vydaných rozhodnutí o povolení oddlužení a křivkou podaných insolvenčních návrhů spojených s návrhem na povolení oddlužení postupem let větší.

Obr. 2 Podíl počtu rozhodnutí o povolení oddlužení na počtu podaných insolvenčních návrhů spojených s návrhem na povolení oddlužení

Zdroj: Insolvenční zákon, Expertní skupina S22, 2015, vlastní úprava

Posledním pozorováním vycházejícím ze vstupních dat týkajících se oddlužení, je srovnání počtu schválených oddlužení zpeněžením majetkové podstaty s počtem schválených oddlužení plněním splátkového kalendáře.

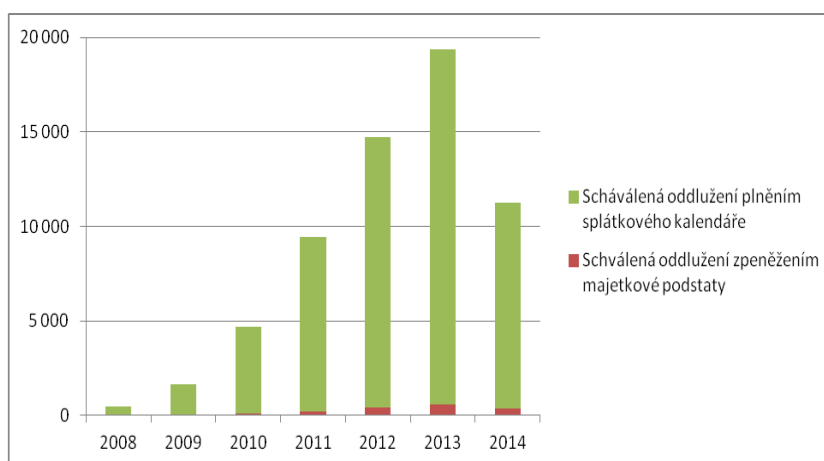
Jestliže se podíváme na Tabulku č. 3, kterou následně zobrazuje i Obrázek č. 3, můžeme pozorovat, že v roce 2008 tvořilo schválené oddlužení zpeněžením majetkové podstaty pouze 2,7 % z celkového počtu schválených oddlužení. Tento trend se do první polovinu roku 2014 téměř nezměnil. V první polovině roku 2014 se jedná o 3,4 % schválených oddlužení zpeněžením majetkové podstaty z celkového počtu schválených oddlužení. Tyto údaje potvrzuje především fáze recese, kterou zaznamenala národní ekonomika právě v měřených obdobích. Nedostatek peněžních prostředků, růst nezaměstnanosti a další, jak si ukážeme později, ovlivnili zajisté z velké míry i rozhodování soudců, případně schůzí věřitelů, v souvislosti s výběrem způsobu schváleného oddlužení. Nebylo totiž dost dobře odhadnutelné, a do dnešní doby stále není, zda se skutečně podaří zpeněžit majetek zapsaný v soupisu majetkové podstaty za částku dle výše ocenění. A jak vyplývá ze statistik, průměr částky dosažené zpeněžením majetku zapsaného v soupisu majetkové podstaty, se pohybuje okolo 40 % odhadu ceny majetku (znalecký posudek, ocenění správce) (KISLINGEROVÁ, 2013, s. 26). Splátkový kalendář byl, a stále ve většině případů je, pro věřitele větší jistotou k získání vyšší míry uspokojení svých přihlášených pohledávek.

Nicméně dle pozorování z posledních měsíců, můžeme dle protokolů z přezkumných jednání, následujících 1. schůzí věřitelů a následně vydaných usnesení o schválení oddlužení říci, že rapidně přibývá případů, kdy je schváleno oddlužení zpeněžením majetkové podstaty. Zda je příčinou takové změny právě ekonomika nacházející se ve fázi expanze, a tedy i zaznamenání zlepšení na trhu s nemovitostmi, se můžeme prozatím pouze domnívat.

Tab. 3 Srovnání počtu schválených oddlužení zpeněžením majetkové podstaty a oddlužení plněním splátkového kalendáře

Roky/Rozhodnutí	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014 (1-6)
Schválená oddlužení zpeněžením majetkové podstaty	13	30	82	183	414	572	384
Schválená oddlužení plněním splátkového kalendáře	464	1 592	4 584	9 238	14 291	18 803	10 890

Zdroj: Insolvenční zákon, Rada expertů S22

Obr. 3 Počet schválených oddlužení zpeněžením majetkové podstaty a oddlužení plněním splátkového kalendáře

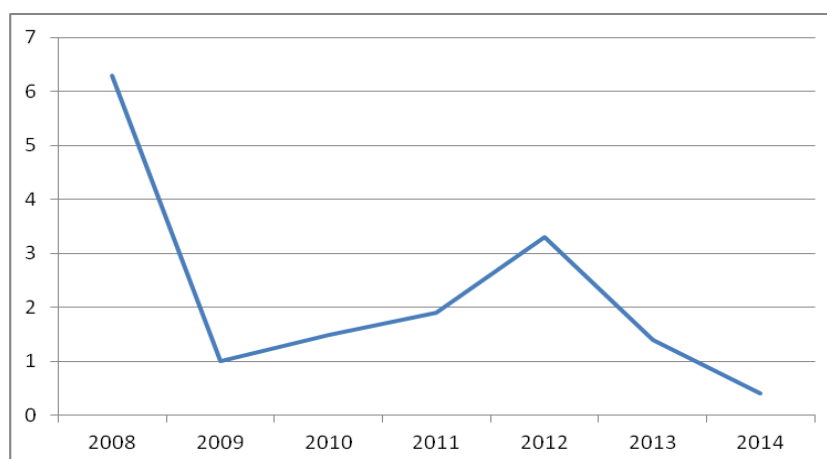
Zdroj: Insolvenční zákon, Expertní skupina S22, 2015, vlastní úprava

6.2 Vývoj ekonomických ukazatelů

Jako první se zaměříme na vývoj řekněme obecných ukazatelů jako je inflace, HDP a nezaměstnanost, které se ovlivňují především vzájemně a na vývoj počtu oddlužení budou mít s vysokou pravděpodobností i společný vliv. Následně se podíváme na statistiku podaných insolvenčních návrhů spojených s návrhem na povolení oddlužení u jednotlivých krajských soudů, statistiku počtu obyvatel v jednotlivých krajích, statistiku průměrné hrubé mzdy v jednotlivých krajích a statistiku podílu nezaměstnanosti v jednotlivých krajích, což jsou ukazatele, které by měly mít větší schopnost zobrazit souvislost mezi ekonomickými ukazateli a počty oddlužení.

Pokud pohlédneme na vývoj inflace, který je znázorněn v Obrázku č. 4, můžeme pozorovat, že v roce 2008 jsme zaznamenali nejvyšší meziroční míru inflace za

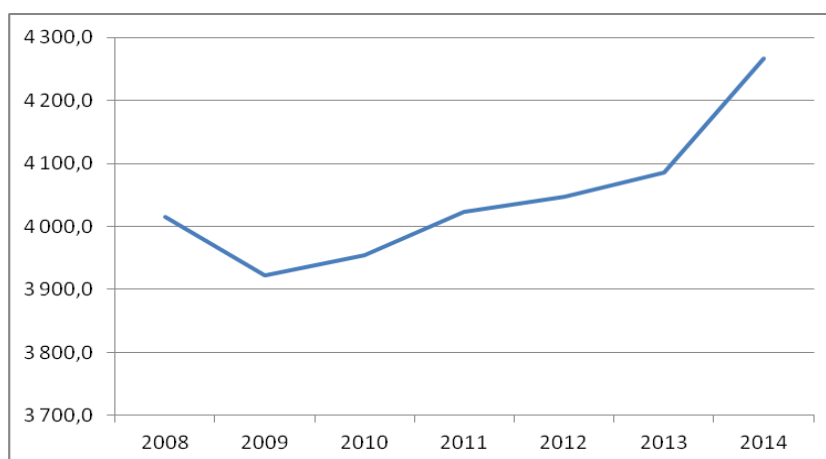
předcházejících 10 let, a to 6,3 %. Tento dramatický nárůst oproti předchozím a zároveň také následujícím rokům byl zapříčiněn řadou faktorů, mezi něž patřil například razantní růst cen potravin, u vybraného zboží a služeb navýšení sazby DPH z 5 %, na 9 %, a dále také zvýšení spotřebních daně tabákových výrobků, cen energií, regulovaného nájemného a mimo jiné, dnes již ve velké míře zrušené, zavedení regulačních poplatků ve zdravotnictví (FINEXPERT, 2009). Značný pokles míry inflace v roce 2009 byl prognózován již v roce 2008, a to s ohledem na velkou míru nejistot související s vývojem národního a mezinárodního prostředí. (PAVELKA a další, 2008)

Obr. 4 Míra inflace

Zdroj: Český statistický úřad, 2015, vlastní úprava

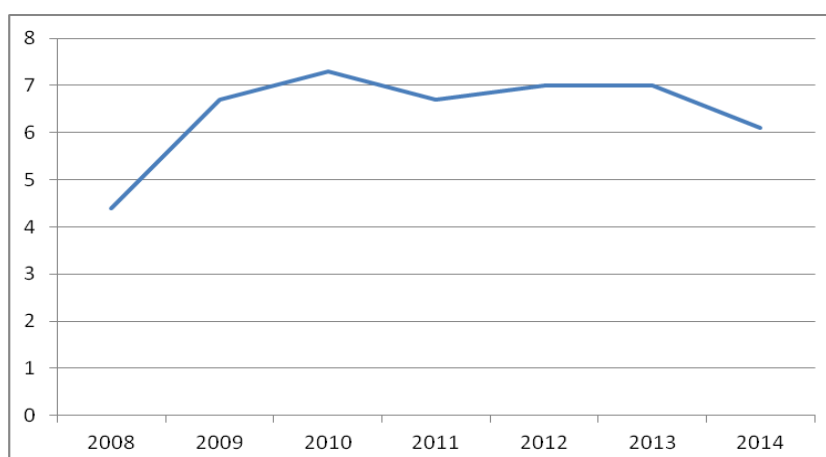
Dalším ekonomickým ukazatelem je HDP, tj. hrubý domácí produkt, který jak již bylo výše popsáno, ukazuje kolik statků a služeb bylo občany daného státu vyprodukováno v národním hospodářství za jeden obvykle kalendářní rok. V Obrázku č. 5 můžeme v roce 2009 pozorovat náhlý pokles, zapříčiněný především finanční a hospodářskou krizí. V následujících letech však již dochází k růstu HDP. HDP nikterak neovlivňuje peněžní prostředky, které máme, ale může např. o jejich množství pouze vypovídat, tak jako i o ekonomice (spotřebách, investicích, příjmů ze zahraničního obchodu a výdajích vlády), ve které obyvatelé daného státu hospodaří. Jestliže rostou jednotlivé složky HDP, dochází i k růstu ekonomiky (MĚŠEC, 2015). Tedy co se týká vývoje hrubého domácího produktu, nemůžeme zde hledat přímou souvislost v jeho vývoji a vývoji počtu oddlužení, neboť i přes rostoucí HDP roste i počet oddlužení, což spolu zcela dobře nekooperuje, neboť pokud ekonomika více produkuje, mělo by to znamenat, že máme více zaměstnaných obyvatel, a tedy i dostatek peněžních prostředků a nemuselo by docházet k zadlužování. Snad jedním z výsledků pozorování vývoje HDP může být skutečnost, že pokles HDP a tedy snížení produkce ekonomiky má dopad právě na nárůst zadlužení projevující se v dalších letech, nicméně bližší informace nejsme schopni pouhým pozorováním vývoje HDP získat.

Obr. 5 Hrubý domácí produkt

Zdroj: Český statistický úřad, 2015, vlastní úprava

Poslední z obecných ukazatelů je obecná míra nezaměstnanosti, jejíž vývoj můžeme sledovat v Obrázku č. 6. Zde vidíme, že nejvyšší nárůst míry nezaměstnanosti byl zjištěn v roce 2009 a 2010. V následujících letech již k tak dramatickým nárůstům míry nezaměstnanosti nedocházelo a byl zaznamenán spíše pokles obecné míry nezaměstnanosti. Příčinou navýšení míry nezaměstnanosti v letech 2009 a 2010 byla opět finanční a hospodářská krize, která v těchto letech zasáhla Českou Republiku. Tak jako u ukazatelů výše popsaných můžeme z pozorování vývoje obecné míry nezaměstnanosti soudit, že právě dramatický nárůst míry nezaměstnanosti vede k tomu, že jsou lidé nuceni obracet se na bankovní i nebankovní instituce s žádostí o půjčky, či úvěry, což vzhledem k míře nezaměstnanosti vede k tomu, že pokud si lidé nejsou schopni najít práci, nemohou být schopni ani přijaté půjčky splácet. Dostáváme se tedy k tomu, že evidujeme neustálý nárůst podaných insolvenčních návrhů spojených s návrhem na povolení oddlužení.

Obr. 6 Obecná míra nezaměstnanosti

Zdroj: Český statistický úřad, 2015, vlastní úprava

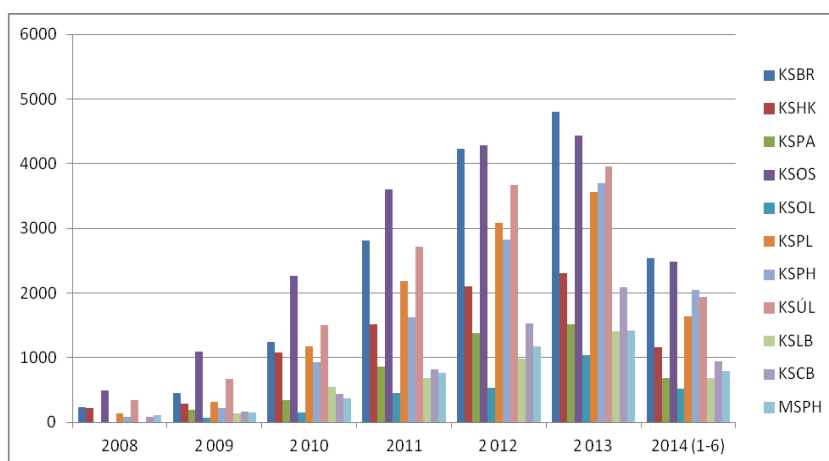
Jestliže pohlédneme na grafy všech třech výše uvedených ukazatelů, můžeme říci, že jejich vývoj kopíruje vývoj ekonomiky v České republice, kdy v roce 2011 můžeme pozorovat pokles míry nezaměstnanosti a naopak mírný růst výše HDP. Příčinou takovýchto vývoju je krátký vzestup ze dna hospodářského cyklu, a následně opětovný propad, což vidíme na mírně rostoucí křivce HDP a na mírném růstu míry nezaměstnanosti po roce 2011. Od roku 2013 můžeme sledovat jejich pozitivní vývoj. Samotný vývoj inflace a její nárůst v době růstu HDP může být zapříčiněn právě navýšením oběživa. Samotný vývoj výše uvedených grafů predikovala i ČNB ve svém shrnutí vývoje roku 2013, ve kterém se mimo jiné vyjadřuje k chování spotřebitelů, jenž vzhledem k obavám z dalšího vývoje ekonomiky, a také především s ohledem na příjmy se spíše snažili šetřit a rozložení, či útratu peněžních prostředků velmi zvažovali s myšlenkou na další období. Obavy z budoucího vývoje však postihly i bohatší obyvatelstvo, jehož příjmy jsou více než průměrné. (ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA, 2012)

Pokud tedy vezmeme v úvahu vývoj výše uvedených ekonomických ukazatelů a vývoj počtu podaných insolvenčních návrhů spojených s návrhem na povolení oddlužení, můžeme říci, že nelze srovnávat například počet podaných návrhů na povolení oddlužení s jednotlivými ekonomickými ukazateli právě v jednom roce, ale musíme se dívat na vývoj ekonomických ukazatelů v čase, který se s časovým zpožděním projeví v počtu podaných insolvenčních návrhů spojených s návrhem na povolení oddlužení.

Do jaké míry můžeme z pouhého pozorování hledat souvislost právě v počtu podaných insolvenčních návrhů spojených s návrhem na povolení oddlužení a vývojem ekonomických ukazatelů říci nemůžeme, neboť by bylo třeba zkoumat jednotlivé ukazatele a jejich vývoj hlouběji, zjistit různé příčiny, či provést statistická zkoumání, tak aby ekonomické ukazatele vypovídaly více a byly případně schopny poukázat přesněji na příčiny počtu oddlužení. S jistotou však můžeme říci, že krize, která poznamenala národní hospodářství, doposud doznívá a projevuje se s časovým zpožděním právě v neustále narůstajícím počtu podaných insolvenčních návrhů spojených s návrhem na povolení oddlužení. (CZECHINVEST, 2008)

6.3 Krajské soudy a počty oddlužení

V souvislosti s počty oddlužení v jednotlivých krajích se nejprve podíváme na počty podaných insolvenčních návrhů spojených s návrhy na povolení oddlužení u jednotlivých soudů. Tato srovnání nám následně lépe přiblíží jednotlivé výsledky statistik evidované hrubé mzdy, podílu nezaměstnaných a v neposlední řadě také počtu obyvatel v jednotlivých krajích.

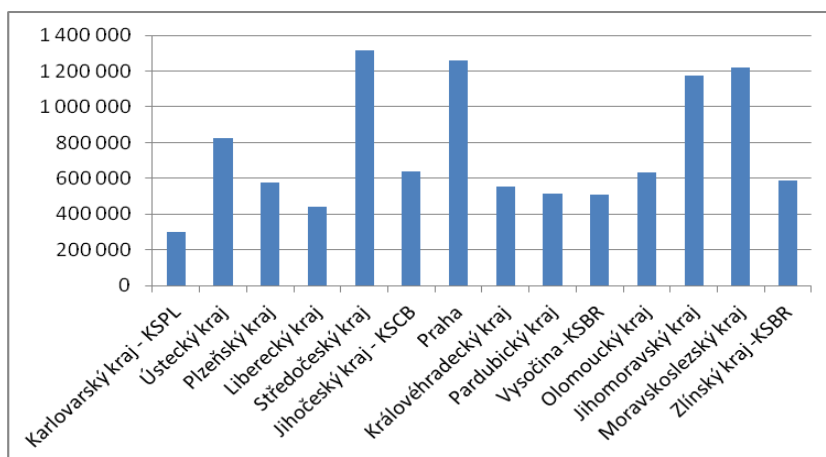

Obr. 7 Počet podaných insolvenčních návrhů spojených s návrhem na povolení oddlužení dle krajských soudů

Zdroj: Insolvenční zákon, Expertní skupina S22, 2015, vlastní úprava

Jak bylo již dříve uvedeno insolvenční návrhy se podávají k místně příslušným insolvenčním soudům. Obrázek č. 7 vykresluje právě výši podaných insolvenčních návrhů spojených s návrhem na povolení oddlužení u jednotlivých insolvenčních soudů. Nelze opomenout, že máme 11 insolvenčních soudů (včetně tří poboček), ale krajů v České republice je celkem 14. Z čehož vyplývá, že některý insolvenční soud musí spravovat více krajů. Tímto soudem je Krajský soud v Brně, do jehož obvodu v souvislosti s insolvenčními řízeními spadá i Zlínský kraj a kraj Vysočina a dále také Krajský soud v Plzni, do jehož obvodu spadá kromě Plzeňského kraje i Karlovarský kraj.

V Grafu č. 7 můžeme sledovat, který krajský soud má od zahájení existence institutu oddlužení největší počet přijatých insolvenčních návrhů spojených s návrhem na povolení oddlužení. Ve vedení se ve většině let střídá Krajský soud v Brně a Krajský soud v Ostravě. Těsně za nimi je pak Krajský soud v Ústí nad Labem. Naopak nejmenší příjem podaných insolvenčních návrhů s žádostí o povolení oddlužení zaznamenává Krajský soud v Olomouci - pobočka v Ostravě. O nepatrný počet přijal více insolvenčních návrhů Městský soud v Praze, či Krajský soud v Liberci pobočka v Ústí nad Labem.

Obr. 8 Počet obyvatel jednotlivých krajů

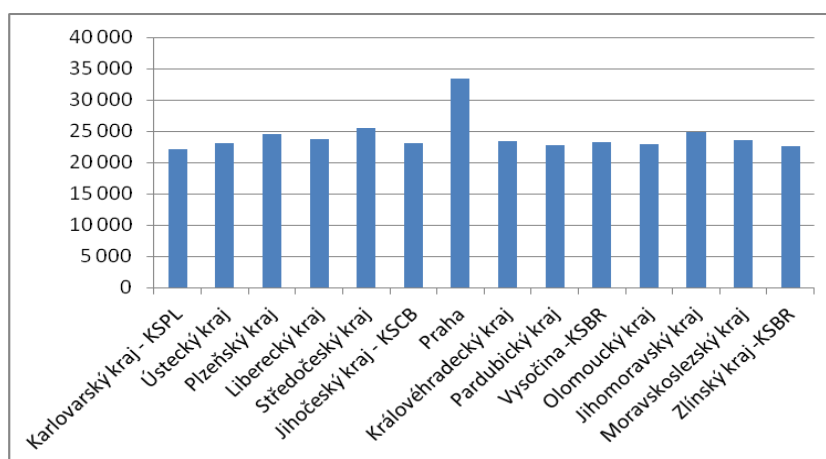
Zdroj: Český statistický úřad, 2015, vlastní úprava

Jednou z hlavních otázek v souvislosti s počtem podaných insolvenčních návrhů spojených s návrhem na počet oddlužení je počet obyvatel jednotlivých krajů. Obrázek č. 8 zobrazuje právě počet obyvatel jednotlivých krajů. Nesmíme opomíjet skutečnosti, že některé insolvenční soudy spravují více krajů.

Pokud se podíváme na kraj s největším počtem obyvatel, kterým je Středočeský kraj a na počet podaných insolvenčních návrhů spojených s návrhem na povolení oddlužení u soudu tomuto kraji náležejícímu, tj. Krajský soud v Praze, zjistíme, že zde nemůžeme hledat úměrnost mezi počtem podaných návrhů a počtem obyvatel, neboť příslušný insolvenční soud se pohybuje na 4. – 5. místě v evidenci počtu přijatých insolvenčních návrhů spojených s návrhem na povolení oddlužení. Zde tedy vyvstává otázka, čím je to způsobeno. Pokud si vybavíme stručnou charakteristiku tohoto kraje, jako například to, že kraj je soustředěn okolo hlavního města Prahy a můžeme zde také hledat jeden z nejvýznamnějších závodů v České republice, tj. ŠKODA AUTO a.s. Jen z těchto dvou informací snad každému vyplyne, že se jedná o kraj, ve kterém by každý hledal jeden z nejvyšších průměrných příjmů. Tento fakt si v následujících grafech potvrdíme.

Pokud se podíváme na kraj s nejnižším počtem obyvatel, kterým je Karlovarský kraj, byl u příslušného Krajského soudu v Plzni přijat v průměru srovnatelný počet insolvenčních návrhů jako Středočeský kraj s největším počtem obyvatel. V letech 2011 a 2012 dokonce přijal více insolvenčních návrhů než Středočeský kraj, což mohlo být způsobeno nárůstem nezaměstnanosti v předchozích letech, ale také tím, že je zapotřebí brát v úvahu fakt, kdy Krajský soud v Plzni spravuje kromě Plzeňského kraje i Karlovarský kraj. Jedním z důvodů může být i skutečnost, že v Karlovarském kraji je hlavním ekonomickým odvětvím lázeňství, které však nemohou provozovat všichni obyvatelé daného kraje.

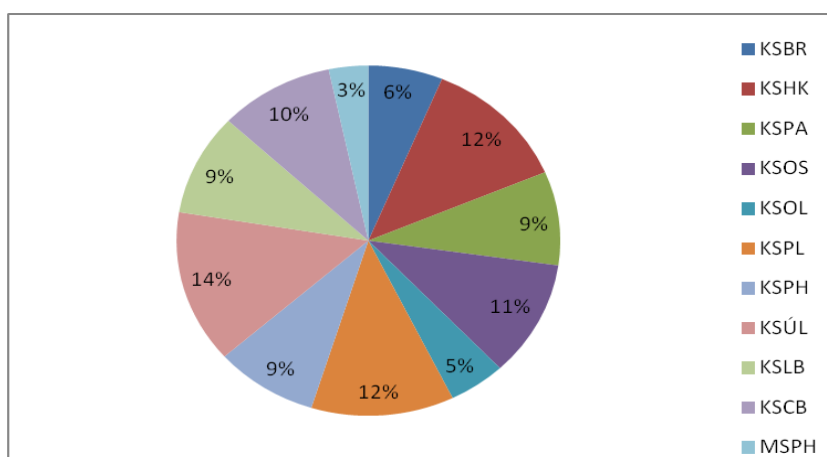

Obr. 9 Průměrná výše hrubé mzdy

Zdroj: Český statistický úřad, 2015, vlastní úprava

Předposledním ukazatelem sloužícím k poukázání na možné příčiny počtu oddlužení v jednotlivých krajích je hrubá mzda. V Obrázku č. 9 vidíme, že průměrná hrubá mzda dosahuje nejvyšší částky v hlavním městě Praze, tj. částky ve výši 33.347,- Kč. Naopak nejnižší průměrnou hrubou mzdu mají obyvatelé Karlovarského kraje. Zde již můžeme sledovat propojení jednotlivých ukazatelů souvisejících s počtem oddlužení v jednotlivých krajích. Neboť i v předchozím ukazateli, byl zmíněn právě Karlovarský kraj, jakožto kraj s nejnižším počtem obyvatel.

Posledním ekonomickým ukazatelem je podíl nezaměstnaných. Ačkoliv je tento ukazatel řekněme novinkou, a to od 1.1.2013, kdy poměruje pouze ekonomicky aktivní obyvatelstvo, může nám ukázat a především také potvrdit výše uvedená pozorování a zmíněné skutečnosti. Obrázek č. 10 nezaznamenává přímo jednotlivé kraje, ale je upraven dle insolvenčních soudů, kterým, jak již víme, nepodléhá vždy jen jeden kraj. V tomto grafu můžeme vidět, že krajem s nejmenším podílem nezaměstnaných obyvatel je kraj podléhající Městskému soudu v Praze, tj. hlavní město Praha. Naopak kraj s nejvyšším podílem nezaměstnanosti je Ústecký kraj podléhající Krajskému soudu v Ústí nad Labem. Mezi hlavní příčiny dlouhodobě nejvyššího podílu nezaměstnanosti v Ústeckém kraji patří především nízký počet vzdělaných, či kvalifikovaných osob na vyšších pozic, neochota obyvatel stěhovat se za prací, či nemocnost. Do tohoto kraje však putují jedny z nejvyšších investic do pracovních pozic, bohužel prozatím bez viditelných výsledků.

Obr. 10 Podíl nezaměstnanosti dle krajských soudů

Zdroj: Český statistický úřad, 2015, vlastní úprava

Ačkoliv v některých výše uvedených statistikách byla zaznamenána souvislost mezi jednotlivými ukazateli, např. u Karlovarského kraje, z výše uvedených pozorování spíše vyplývá, že není na místě hledat přímou souvislost v počtu podaných insolvenčních návrhů spojených s návrhem na povolení oddlužení u jednotlivých krajských soudů a v naměřených ukazatelích u jednotlivých krajů, neboť tzv. „nej“ u ekonomických ukazatelů se ve srovnání s počtem podaných insolvenčních návrhů spojených s návrhem na povolení oddlužení pohybují obvykle okolo středu a nepatří mezi nejvyšší, či nejnižší kraje s počtem podaných insolvenčních návrhů spojených s návrhem na povolení oddlužení.

7 Případy z praxe

S ohledem na výše uvedené ukazatele, zjištění, či jednotlivé faktory se nyní pokusíme podívat na aspekty vybraných případů oddlužení. Pro odlišnost budou vybrána oddlužení, ve kterých se dlužníkům podařilo osvobodit od závazků, a dále pak i na oddlužení, ve kterých se pokusíme poukázat na příčiny, jež vedly k prohlášení konkursu na majetek dlužníků.

7.1 Ukončení oddlužení osvobozením dlužníka od povinnosti platit zbylé pohledávky věřitelů

Prvním případ, kdy došlo ke splnění oddlužení formou splátkového kalendáře za dobu kratší pěti let a došlo tak k úhradě všech závazků, byl zahájen v březnu roku 2011 u Krajského soud v Brně. Dlužnice vyjma standardního vybavení domácnosti vlastnila také nemovitosti a pobírala důchod ve výši 12.639,- Kč. Celková výše přihlášených pohledávek byla ve výši 1,883.082,68 Kč, přičemž pohledávka ve výši 1,770.361,20 Kč byla přihlášena jako zajištěná právě nemovitostí ve vlastnictví dlužnice. Nezajištěné pohledávky tak činily pouze částku ve výši 112.721,48 Kč.

Vzhledem k příjmům dlužnice a výši nezajištěných pohledávek bylo možné tedy očekávat uspokojení nezajištěných věřitelů ve 100 % před uplynutím zákonné lhůty pěti let. Na základě čehož tak došlo ke schválení oddlužení plněním splátkového kalendáře.

Vzhledem k tomu, že dlužnice vlastnila nemovitosti sloužící jako předmět zajištění přihlášené pohledávky, došlo v měsíci prosinci roku 2013 na základě pokynu zajištěného věřitele k prodeji nemovitosti. Nemovitost byla zpeněžena za částku ve výši 650.000,- Kč, kdy po odečtení odměny správce a nákladů spojených se správou a prodejem nemovitosti došlo k uspokojení zajištěného věřitele v částce ve výši 597.566,50 Kč. Věřitel tak byl uspokojen ve výši 33,8 % přihlášené pohledávky a dále v rámci řízení již jeho přihlášená pohledávka uspokojována nebyla. Zde můžeme pozorovat, že i míra uspokojení zajištěných věřitelů se nemusí blížit 100 % uspokojení ze zpeněžení. Tato situace je ovlivněna především situací na trhu, kdy ochota nabízet vysoké částky za koupi nemovitostí není tak vysoká, a jak bylo zobrazeno ve výše uvedených grafech, spotřebitelé v roce 2013 volili spíše šetření na úkor investování.

Co se týká plnění splátkového kalendáře došlo v září roku 2014 k uspokojení nezajištěných věřitelů ve 100 %. Zároveň byla také uhrazena odměna a výdaje správce ve výši 48.558,50 Kč. Usnesením vydaným v listopadu roku 2014 byla dlužnice osvobozena od neuspokojených pohledávek věřitelů a neuspokojených pohledávek věřitelů, kteří se nepřihlásili do insolvenčního řízení dlužnice (Usnesení Krajského soud v Brně ze dne 15. 10. 2014).

V případě, kdy sečteme veškeré částky (odměna správce, zajištěné i nezajištěné pohledávky, náklady na zpeněžení, výdaje IŘ), které byly v rámci řízení uhraze-

ny, dostaneme se tak na částku ve výši 796.537,48 Kč, což je 42 % z částky přihlášené do insolvenčního řízení.

Pokud se podíváme na tzv. ekonomickou stránku tohoto řízení, můžeme říci, že uhradit nezajištěné pohledávky ve výši okolo 100.000,- Kč s měsíčním příjmem přesahujícím 12.000,- Kč za dobu pěti let, je skutečně reálné a jedná se tak o jeden z případů, kdy na tom nezajištění věřitelé nejsou tzv. tratni. Co se však týká zajištěných věřitelů, není jejich příjem v tomto případě tak vysoký. Otázkou tedy zůstává, zda by bylo výhodnější uplatnit přihlášku jako nezajištěnou, či zajištění rozdělit. Obecně bychom mohli říci, že dlužníci důchodového věku jsou častěji schopni uspokojovat přihlášené pohledávky nezajištěných věřitelů, neboť mají stabilní měsíční příjem a nemůže se stát, že budou např. propuštěni ze zaměstnání. Problémem však je případ, kdy tito dlužníci mají příliš vysoké závazky.

Dalším řízením, kde došlo k uspokojení věřitelů ve 100 % a osvobození dlužníka od dluhů, je tentokrát řízení vedené u Krajského soud v Hradci Králové - Pobočka v Pardubicích. Řízení bylo zahájeno v prosinci roku 2011. Případ dlužníka je obdobný s výše uvedeným, nicméně tentokrát se jedná o dlužníka ekonomicky aktivního, který je zaměstnán na základě pracovní smlouvy a jeho průměrný měsíční čistý příjem je ve výši 15.000,- Kč a dlužník nevlastní jiný majetek. Do řízení dlužníka se přihlásili věřitelé s pohledávkami v celkové výši 91.547,42 Kč. S ohledem na situaci, kdy dlužník nemá žádné vyživované osoby, ani povinnost hradit výživné, šlo důvodně předpokládat, že plněním splátkového kalendáře dojde k uspokojení přihlášených věřitelů ve 100 % dříve než v zákonem stanovené lhůtě 5 – ti let.

V srpnu roku 2014 byl dlužník osvobozen od povinnosti hradit pohledávky věřitelů, jež se nepřihlásili do insolvenčního řízení.

Za dobu trvání splátkového kalendáře, tj. od března 2013 do května 2014, uhradil dlužník vyjma přihlášených pohledávek i odměnu a náklady správce v částce ve výši 16.335,- Kč včetně DPH. Celkově tedy dlužník v rámci oddlužení uhradil částku ve výši 107.882,42 Kč (Usnesení Krajského soud v Hradci Králové – pobočka v Pardubicích ze dne 30. Července 2014).

V rámci tohoto řízení můžeme opět sledovat, že v případě, kdy dluhy nejsou příliš vysoké, a dlužník disponuje stabilním příjmem, může dojít k úhradě pohledávek nezajištěných věřitelů ve 100 %.

Posledním případem, kdy došlo k osvobození dlužníka od povinnosti platit pohledávky zahrnuté do oddlužení v rozsahu, v němž nebyly uspokojeny a zároveň také od pohledávek věřitelů, k nimž se v insolvenčním řízení nepřihlíženo nebo se do insolvenčního řízení nepřihlásili. Jedná se o jedno z prvních řízení vůbec, neboť k podání insolvenčního návrhu spojeného s návrhem na povolení oddlužení došlo již v dubnu roku 2008.

Do insolvenčního řízení dlužníka se přihlásili věřitelé s pohledávkami v celkové výši 531.922,03 Kč. Dlužník v insolvenčním návrhu uvedl, že jediným majetkem, který vlastní je mobilní telefon a notebook v celkové hodnotě cca 4.000,- Kč a dále dlužník pobírá čistý měsíční příjem, kterým je invalidní důchod ve

výši 10.260,- Kč. Předpokládané uspokojení nezajištěných věřitelů bylo ve výši 45,6 % po uplynutí 5 – ti let. Insolvenční soud usnesením ze dne 16. 7. 2008 schválil oddlužení plněním splátkového kalendáře.

Vzhledem k tomu, že dlužník po dobu pěti let plnil bez problémů schválené oddlužení plněním splátkového kalendáře a za 60 měsíců došlo k uspokojení nezajištěných věřitelů ve výši 35,85 %, mohl dlužník požádat insolvenční soud o osvobození od povinnosti platit pohledávky věřitelům v rozsahu v jakém nebyly uspokojeny a dále také od pohledávek věřitelů, k nimž se v insolvenčním řízení nepřihlíželo, a také pohledávek věřitelů, jenž se do insolvenčního řízení dlužníka nepřihlásili. Dlužník tak učinil dne 1. 8. 2013.

Insolvenční soud usnesením ze dne 26. 8. 2013 tak vzal na vědomí splnění oddlužení dlužníka a osvobodil dlužníka od placení pohledávek zahrnutých do oddlužení v rozsahu, v němž nebyly uspokojeny a dále také od pohledávek věřitelů, k nimž se v insolvenčním řízení nepřihlíželo a pohledávek věřitelů, kteří se do insolvenčního řízení nepřihlásili, ač tak učinit měli (Usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 26. srpna 2013).

I tento dlužník, kterému se podařilo tzv. oddlužit, měl po dobu plnění oddlužení splátkovým kalendářem stálý příjem, a to invalidní důchod. Jestliže budeme chtít dlužníka řadit, do některých z výše uvedených pozorování, můžeme říci, že v době podání insolvenčního návrhu spojeného s návrhem na povolení oddlužení dlužník podával návrh ke krajskému soudu, který byl v daném roce až třetí v pořadí s počtem přijatých insolvenčních návrhů spojených s návrhem na povolení oddlužení. Dále se také jedná o dlužníka, který nepatří do skupiny ekonomicky aktivního obyvatelstva, neboť je v invalidním důchodu. Ačkoliv se jeho příjem pohyboval pod hranicí průměrné hrubé mzdy ve všech krajích, dlužník neměl problém splnit oddlužení plněním splátkového kalendáře, což tedy vypovídá o tom, že ekonomicky aktivní obyvatelstvo by při stálém zaměstnání i za předpokladu, kdy nedosahuje průměrné výše hrubé mzdy, což není nic neobvyklého, nemuselo mít problémy při oddlužení plněním splátkového kalendáře.

7.2 Zrušení schváleného oddlužení a následné prohlášení konkursu na majetek dlužníka

Jedním z případů, kdy došlo ke zrušení schváleného způsobu oddlužení a prohlášení konkursu na majetek dlužníka, je dlužník, jenž podal insolvenční návrh v roce 2010 u Krajského soudu v Brně. Dlužník v době podání insolvenčního návrhu vlastnil pouze drobný majetek, který tvoří běžné vybavení domácnosti a dále měl čistý měsíční příjem ve výši 20.000,- Kč. Přihlášené pohledávky do insolvenčního řízení dlužníka byly v celkové výši 455.394,15 Kč. V této situaci předpokládal správce uspokojení věřitelů ve vyšší míře než 30 % a došlo ke schválení oddlužení plněním splátkového kalendáře.

V průběhu roku 2012 však došlo k ukončení pracovního poměru dlužníka u společnosti, kde pobíral čistý měsíční příjem ve výši 20.000,- Kč. Ačkoliv se dlužník

dále snažil získat práci, a to ať na základě pracovní smlouvy, či dohod, neplnil své povinnosti, tj. neinformoval o změnách insolvenčního správce ani insolvenční soud. Zároveň dlužníkovi začaly vznikat tzv. zapodstatové pohledávky na dlužných zálohách na odměnu a náklady správce, dále také neuhrazené pojistné u VEŘEJNÉ ZDRAVOTNÍ POJIŠŤOVNY.

Následně bylo tedy nařízeno jednání u insolvenčního soudu, ke kterému se dlužník dostavil se sdělením, že se snaží najít nové zaměstnání, do kterého by měl v brzké době nastoupit. Insolvenční správce tedy navrhl odložení jednání o zrušení schváleného oddlužení v závislosti na předložení nové pracovní smlouvy.

Následně dlužník předložil insolvenčnímu soudu na místo pracovní smlouvy, smlouvu darovací, jež zněla na částku ve výši 3.000,- Kč měsíčně. Vzhledem k tomu, že k měsíci červenci roku 2014 činila předpokládaná míra uspokojení nezajištěných věřitelů 25,85 % za dobu 5 – ti let a dále bylo zjištěno, že dlužníkovi vznikla nová tzv. zapodstatová pohledávky, kdy se jednalo o dluh ve výši téměř půl milionu korun za neuhrazené nájemné, poplatky z prodlení a soudní výlohy, došlo k nařízení dalšího jednání o zrušení schváleného oddlužení.

Ačkoliv ještě před nařízeným jednáním došlo k navýšení předpokládané míry uspokojení nezajištěných věřitelů nad 30 % za dobu 5 – ti let, vzhledem k zjištění tzv. zapodstatové pohledávky došlo v březnu roku 2015 k prohlášení konkursu na majetek dlužníka.

I přes snahu dlužníka překonat ekonomické problémy způsobené ztrátou zaměstnání ve snaze získat nové zaměstnání tak, aby byly zajištěny příjmy pro pravidelné plnění splátkového kalendáře, došlo k prohlášení konkursu na jeho majetek, a to z důvodu kdy dlužník zatajil problémy spojené s dlužným nájemným a tuto situaci neřešil ještě v době před podáním insolvenčního návrhu spolu s návrhem na povolení oddlužení. Současná situace dlužníka tak nepovede k uspokojení od závazků. Dlužník v rámci konkursu nebude od závazků osvobozen a po ukončení insolvenčního řízení se na něj věřitelé, u nich nadále eviduje neuhrazené závazky, budou moci opětovně obrátit a pohledávky soudně a exekučně vymáhat (Usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 17. března 2015).

Ačkoliv dlužník nepochází z kraje, kde by byl evidován nejvyšší počet nezaměstnanosti, nejnižší průměrná hrubá mzda, či jiné, dlužníka pravděpodobně poznamenala hospodářská recese. Vzhledem k zjištění existence tzv. zapodstatové pohledávky je také možné, že dlužník podáním insolvenčního návrhů spojeného s návrhem na povolení oddlužení sledoval nepoctiví záměr. V takovém případě by bylo zcela zbytečné hledat ekonomické souvislosti, neboť snad v zájmu každého je vědět, s kým má uzavřenou smlouvu a komu má povinnost hradit závazky.

Další řízení bylo zahájeno již v prosinci roku 2009 u Krajského soudu v Brně. Dlužnice nebyla vlastníkem žádného majetku a průměrný měsíční příjem činil přibližně 13.500,- Kč. Dále dlužnice uzavřela darovací smlouvu na částku ve výši 2.000,- Kč měsíčně. Do insolvenčního řízení se přihlásili věřitelé s celkovými pohledávkami ve výši 677.590,27 Kč. Bylo možné tedy předpokládat, že dojde

k uspokojení věřitelů ve větší míře než 30 % a dlužnice bude moci za pět let od schválení oddlužení požádat insolvenční soud o osvobození od zbývajících dluhů. Zároveň dodávám, že dlužnice měla vyživovací povinnost vůči manželovi a třem dětem, což vede k navýšení nezabavitelné částky.

Za dobu trvání oddlužení nedosahovaly příjmy dlužnice tak vysoké částky, jako uvedla v návrhu na povolení oddlužení a splátkový kalendář byl plněn především z daru, který byl dlužnici poskytován, a to ne každý měsíc. V průběhu insolvenčního řízení se tak průměrná míra uspokojení nezajištěných věřitelů dostala na 13,35 %. Vzhledem k těmto okolnostem byl na majetek dlužnice prohlášen dne 31. 10. 2014 konkurs.

Po ukončení konkursu tedy nedojde k osvobození dlužnice od dluhů. Pokud se podíváme na ekonomickou situaci dlužnice, patří mezi hlavní důvody prohlášení konkursu vysoký počet vyživovaných osob, což je přítěží pro možnost splácení dluhů. Dále také snížení průměrné čisté mzdy dlužnice v roce 2011, která klesla téměř o 4.000,- Kč a nemohlo tak dojít k provádění srážek ze mzdy. Zároveň byla situace ovlivněna nemocí dlužnice. Od září roku 2013 již nedocházelo ani k úhradám pohledávek za majetkovou podstatou. Z jakého důvodu, dlužnice nevyvíjela snahu získat nové zaměstnání ve chvíli, kdy došlo k poklesu průměrné čisté měsíční mzdy, není známo. Povinnost dlužnice zajistit poskytování daru k plnění mezi nezajištěné věřitele také nebyla naplněna (Usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 30. října 2014).

V tomto řízení je opět možno najít několik faktorů vedoucích k zapříčinění zrušení schváleného oddlužení a prohlášení konkursu na majetek dlužnice, a to nejen změnu ekonomické situace v národním hospodářství, která vedla k poklesu mezd, ale i nedostatečnou snahu dlužnice činit kroky, které by vedly k uspokojení věřitelů, alespoň v míře 30 %.

7.3 Neschválení oddlužení a prohlášení konkursu na majetek dlužníka

Insolvenční návrh spojený s návrhem na povolení oddlužení podaný v dubnu roku 2014 u Krajského soud v Hradci králové se setkal s neúspěchem již na přezkumném jednání a následující 1. schůzi věřitelů. Dlužník v době podání insolvenčního návrhu vlastnil automobil v celkové hodnotě 80.000,- Kč a dále pobíral průměrný čistý měsíční příjem ve výši 16.000,- Kč. Do insolvenčního řízení se přihlásili věřitelé s pohledávkami v celkové výši 378.509,82 Kč. Předpoklad uspokojení věřitelů za dobu 5 – ti let byl ve výši 84 %, byla zde tedy vysoká pravděpodobnost schválení oddlužení plněním splátkového kalendáře. Jak vyplývalo již ze zprávy insolvenčního správce, dlužník byl nekontaktní a neposkytl správci součinnost. Na přezkumné jednání a první schůzi věřitelů, jehož je povinen se účastnit se také nedostavil, a to i přes skutečnost, že veškerá usnesení a výzvy správce převzal. Jak je uvedeno v protokolu z přezkumného jednání a schůze věřitelů, vzhledem k tomu, že je dlužník nekontaktní a nedostavil se k soudnímu jednání bez omluvy, byl prohlášen na jeho majetek konkurs.

V současné chvíli tedy probíhá konkurs na majetek dlužníka, jsou prováděny srážky ze mzdy. Nicméně s ohledem na průběh konkursu, lze po zpeněžení automobilu zapsaném v majetkové podstatě dlužníka očekávat ukončení insolvenčního řízení, avšak bez toho, že dlužník bude osvobozen od dluhů (Usnesení Krajského soudu v Hradci Královské ze dne 17. října 2014).

Tento případ, tedy opět ukazuje, že ačkoliv ekonomická situace dlužníka je poměrně dobrá a institut oddlužení by mohl dlužníkům pomoci, kdy v tomto případě by došlo k poměrně vysoké míře uspokojení přihlášených věřitelů, a nedošlo by tak k jejich možnému poškození, je příčina na straně dlužníka, který nedbá svých povinností a poskytovaných možností.

Další insolvenční návrh spojený s návrhem na povolení oddlužení, který skončil již na přezkumném jednání a 1. schůzi věřitelů prohlášením konkursu, byl podán v prosinci roku 2014 u Krajského soudu v Hradci Králové, pobočka v Pardubicích. Dlužnice v insolvenčním návrhu uvedla, že není vlastníkem žádného majetku a pobírá průměrný čistý měsíční příjem ve výši 14.200,- Kč a dále také, že má závazky v hodnotě 410.000,- Kč, kdy uvedla závazky u dvou institucí. Dlužnice zároveň neměla žádnou vyživovací povinnost. Z insolvenčního návrhu lze tedy usuzovat, že splnit zákonnou povinnost, tj. uhradit 30 % závazků po dobu pěti let nebude problémem.

Do insolvenčního řízení dlužnice se však přihlásil sice jediný věřitel uvedený v insolvenčním návrhu dlužnice, nicméně s částkou ve výši 3,924.001,88 Kč. Dlužnice by tak musela uzavřít darovací smlouvu alespoň na částku ve výši 16.000,- Kč, tak aby dosáhla úhrady závazku ve výši 30 % za dobu 5 – ti let. Na přezkumném jednání se dlužnice k tomuto nevyjádřila a sdělila, že se skutečností, kdy na její majetek bude prohlášen konkurs, je srozuměna (Usnesení Krajského soudu v Hradci Králové – pobočka v Pardubicích ze dne 11. Března 2015).

Přístup dlužnice v tomto řízení je dle mého skutečně zarážející a nelze zde hodnotit žádné ekonomické skutečnosti. Neboť mám za to, že se důvodně mohlo jednat o nepoctivý záměr, který však nebyl insolvenčním soudem potvrzen, protože opomenout závazek ve výši 3,500.000,- Kč snad není možné.

8 Závěr

V rámci zjišťování možné závislosti ekonomických ukazatelů (údajů) na počtu oddlužení v jednotlivých krajích, jsme si nejdříve představili, co je to oddlužení samotné, jakým zákonem je upravováno a jaké nezbytné souvislosti si s pojmem oddlužení musíme neodvratně spojit. Dále jsme se podívali na vybrané ekonomické ukazatele (údaje), stručně jsme si naznačili jejich charakteristiku a vyjádřili si, co pro samotné oddlužení mohou znamenat. Následovala část zaměřena na samotné srovnávání, či analyzování zjištěných statistik.

V rámci srovnávání počtu ekonomických ukazatelů (údajů) v závislosti na počtu oddlužení v jednotlivých krajích, došlo nejprve k vyčíslení a zobrazení vývoje oddlužení, tedy především počtu podaných insolvenčních návrhů od doby existence institutu oddlužení. Následně jsme si zobrazili dynamiku růstu počtu podaných insolvenčních návrhů spojených s návrhem na povolení oddlužení v jednotlivých letech, která postupem let klesá, ačkoliv počet přijatých insolvenčních návrhů spojených s návrhem na povolení oddlužení neustále roste. Došlo k zobrazení navýšení objemu povolených oddlužení ve srovnání s počtem podaných insolvenčních návrhů spojených s návrhem na povolení oddlužení. Jelikož oddlužení není jen podání insolvenčního návrhu, znázornili jsme také počet schválených oddlužení zpeněžením majetkové podstaty dlužníka a počtu schválených oddlužení plněním splátkového kalendáře, kdy právě oddlužení plněním splátkového kalendáře je nejčastějším způsobem oddlužení.

Dále jsme se zaměřili na vývoj ekonomických ukazatelů (údajů) právě od roku 2008 tedy toho roku, kdy začal existovat institut oddlužení. V této části jsme mohli pozorovat vývoj HDP, inflace a nezaměstnanosti, kde grafy zobrazující ročně měřené hodnoty jednotlivých ukazatelů potvrzují souvislosti právě mezi těmito ukazateli, tak jako je známe z učenic ekonomie.

V rámci jednotlivých krajů byl znázorněn vývoj počtu podaných insolvenčních návrhů spojených s návrhem na povolení oddlužení u jednotlivých krajských soudů od roku 2008. Na což bylo navázáno zobrazením evidence počtu obyvatel v jednotlivých krajích České republiky, dále také zobrazením evidence průměrné hrubé mzdy v jednotlivých krajích České republiky a v poslední řadě byl zobrazen podíl nezaměstnanosti v jednotlivých krajích České republiky. Zde jsme se snažili najít možné souvislosti v evidenci přijatých insolvenčních návrhů spojených s návrhem na povolení oddlužení a statistikou jednotlivých ukazatelů. Zda můžeme skutečně hledat závislost mezi počtem podaných insolvenčních návrhů u jednotlivých krajských soudů a ekonomickými ukazateli (údaji) ze zjištěných skutečností jednoznačně říci nemůžeme, neboť jednotlivé insolvenční soudy nespravují pouze řízení jednoho kraje, což je v rámci prováděných srovnání problémem. Ze zjišťování například vyplývá, že kraj s nejvyšším počtem obyvatel není krajem s nejvyšším počtem podaných insolvenčních návrhů nebo, že kraj s nejvyšší průměrnou hrubou mzdou není krajem s nejnižším počtem podaných insolvenčních návrhů spojených s návrhem na povolení oddlužení.

Na počet evidovaných oddlužení, bychom se měli zaměřit spíše jako na celek a pokusit se hledat ekonomickou příčinu přímo v jednotlivých krajích, kde jsme schopni říci, že je zapotřebí snížit nezaměstnanost, zvýšit průměrnou hrubou mzdu či, že na počet obyvatel odpovídá i průměrný počet oddlužení.

Nicméně, jak vyplývá z poslední části této práce, kdy jsme si ukázali několik insolvenčních řízení, můžeme mimo jiné říci, že velkou roli vyjma ekonomických změn způsobených hospodářskými cykly hraje i samotná finanční gramotnost obyvatelstva.

Na základě výše uvedených zjištění byli osloveni dva insolvenční správci vykonávající svou funkci téměř ve všech krajích České republiky s žádostí o vyslovení názoru na to, zda si myslí, že je vhodné hledat příčiny v neustálém nárůstu počtu oddlužení v ekonomických ukazatelích, či by bylo vhodnější, zaměřit se spíše na aktuální finanční gramotnost obyvatelstva, kdy jak můžeme často pozorovat, jsou ekonomické znalosti dlužníků dosti chabé. Jejich odpovědi zní následovně:

Ing. Miloš Bačík – *„také jsem přemýšlel nad tím, proč je tolik lidí v bankrotu. Můj názor je, že je to v lidech a jejich finanční ngramotnosti. Potom je tady také problém, že lidé chtějí všechno ihned a nejsou ochotni čekat, až si zajistí finanční rezervu a dostatečný příjem. To znamená také takovou rezervu, která by jim posloužila jako polštář v době případné nezaměstnanosti. Když má soused nový TV, musí ho mít taky a nehodlají na něj nejdřív vydělat. Dále lidé jsou buď líní, nebo přehnaně důvěřiví, když si nečtou podmínky úvěrových smluv. Chybí disciplína. Je to v lidských genech mít co nejvíc za co nejméně peněz. Tak to bohužel v přírodě nefunguje. Málokdo uvažuje o druhém zdroji příjmu, jsou přesvědčeni, že právě jich se nezaměstnanost nedotkne, to jen těch druhých. Pak jsou překvapeni a hledají vinu jinde, než skutečně je a to v nich samých“* (BAČÍK, 2015)

Dle názoru Mgr. Jiřího Šebesty, je důležité, jak hledání příčin počtu oddlužení v získaných ekonomických ukazatelích (údajích), tak i snaha zvýšit finanční gramotnost obyvatelstva, a to především té skupiny obyvatelstva, která se nachází ve skupině s nízkými příjmy. Má za to, že výsledky a změny ekonomických ukazatelů zobrazující ekonomickou situaci v hospodářství se musí odrazit na chování obyvatelstva, tedy jestliže bude hospodářský cyklus ve fázi růstu, bude to mít pozitivní vývoj na obyvatelstvo, ale především obyvatelstvo střední a vyšší příjmové skupiny. Obyvatel s nízkými příjmy se růst ekonomiky příliš nedotkne a z toho důvodu stále budeme evidovat vyšší počet dlužníků a potažmo i oddlužení. Čím více poroste ekonomika, tím vyšší bude příjem obyvatel a také pocit, že si mohou dovolit více koupit a také si i půjčit. Co se týká názoru na finanční gramotnost obyvatelstva, domnívá se, že je to právě ten problém, se kterým se dá pracovat, a na který by bylo vhodné se zaměřit. Dle jeho názoru pravděpodobně neubude půjček, nicméně pokud by znalost finanční gramotnosti byla vyšší, žádali by spíše o půjčky účelové a tzv. smysluplné, nikoliv o půjčky na dovolenou, novou televizi apod., ačkoliv i taci se zajisté najdou. Má za to, že dnešní dlužníci trpí pocitem, že si mohou vzít půjčku ve stejné výši jako je jejich plat, nicméně ve chvíli, kdy zjistí, že nejsou schopni tak

---

vysokou částku splácet, přichází k údivu. Dle jeho názoru můžeme do budoucna očekávat, že se každoroční počet přijatých insolvenčních návrhů spojených s návrhem na povolení oddlužení ustálí, nicméně jeho pokles neočekává, a to i důvodu, že se objevuje i několik chytřejších dlužníků, kteří v možnosti uhradit „pouze“ 30 % procent závazku hledají cestu, jak přijít k peněžním prostředkům. (ŠEBESTA, 2015)

9 Literatura

9.1 Knižní zdroje

- JANDA, Josef, Tomáš RICHTER a Luboš SMRČKA. *Jak žít šťastně na dluh: v období 2008–2013*. 1. vyd. Praha: Grada, 2013, 176 s. Finance pro každého (Grada). ISBN 978-80-247-4833-7.
- KISLINGEROVÁ, Eva, Tomáš RICHTER a Luboš SMRČKA. *Insolvenční praxe v České republice: v období 2008–2013*. Vyd. 1. V Praze: C.H. Beck, 2013, xv, 143 s. Beckova edice ekonomie. ISBN 978-807-4004-971.
- KOZÁK, J.; Budín, P.; Dadam, A.; Pachl. L. *Insolvenční zákon a předpisy související. Nařízení Rady (ES) o úpadkovém řízení. Komentář*. Praha: ASPI, a.s., 2008, 928 s., ISBN 978-80-7357-375-1
- MARŠÍKOVÁ, Jolana. 2011. *Insolvenční řízení z pohledu dlužníka a věřitele: příručka zejména pro ne právníky*. 2. akt. vyd. Praha: Linde. 440 s. ISBN 978-80-7201-862-8
- SMRČKA, Luboš, Tomáš RICHTER a Luboš SMRČKA. *Rodinné finance: ekonomická krize a krach optimismu*. Vyd. 1. V Praze: C.H. Beck, 2010, xxii, 538 s. Beckovy ekonomické učebnice. ISBN 978-80-7400-199-4.
- ŠVARCOVÁ, Jena. 2013. *Ekonomie: stručný přehled: teorie a praxe aktuálně a v souvislostech: učebnice: [2013/2014]*. Zlín: CEED, 303 s. ISBN 978-80-87301-17-3.
- VLČEK, Josef. 2005. *Ekonomie a ekonomika*. 3. vyd. Praha: ASPI, 559 s. ISBN 80-7357-103-X.

9.2 Právní normy

- Zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon)
- Usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 15. Října 2014, sp.zn. KSBR 38 INS 3591/2011-B-31. Dostupné z: <https://isir.justice.cz/isir/doc/dokument.PDF?id=15090834>
- Usnesení Krajského soud v Hradci Králové – pobočka v Pardubicích ze dne 30. Července 2014, sp.zn. KSPA 48 INS 23992/2011 - B – 17. Dostupné z: <https://isir.justice.cz/isir/doc/dokument.PDF?id=13851209>

- Vyhláška č. 313/2007 Sb., o odměně insolvenčního správce, o náhradách jeho hotových výdajů, o odměně členů a náhradníků věřitelského výboru a o náhradách jejich nutných výdajů
- Usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 26. srpna 2013, sp.zn. KSBR 24 INS 1506/2008-B-74. Dostupné z: <https://isir.justice.cz/isir/doc/dokument.PDF?id=8891470>
- Usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 17. března 2015, sp.zn. KSBR 44 INS 7866/2010-B-64. Dostupné z: <https://isir.justice.cz/isir/doc/dokument.PDF?id=17200457>
- Usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 30. října 2014, sp.zn. KSBR 24 INS 8786/2009-B – 45. Dostupné z: <https://isir.justice.cz/isir/doc/dokument.PDF?id=15288642>
- Usnesení Krajského soudu v Hradci Královské ze dne 17. října 2014, sp.zn. KSHK 45 INS 11075/2014-B-6. Dostupné z: <https://isir.justice.cz/isir/doc/dokument.PDF?id=15132669>
- Usnesení Krajského soudu v Hradci Králové – pobočka v Pardubicích ze dne 11. Března 2015, sp.zn. KSPA 59 INS 35156/2014-B-5. Dostupné z: <https://isir.justice.cz/isir/doc/dokument.PDF?id=17238458>

9.3 Elektronické zdroje

- CZECHINVEST [online]. 27.2.2008. [cit. 2015-05-13]. Dostupné z: <http://www.czechinvest.org/ustecko-kraj-s-nejvetsim-prilivem-investic-i-nezamestnanosti>
- ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA [online]. 8.11.2012. [cit. 2015-05-13]. Dostupné z: http://www.cnb.cz/cs/verejnost/pro_media/clanky_rozhovory/media_2012/cl_12_121108_holub_ekonom.html
- ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD [online]. [cit. 2015-05-17]. Dostupné z: <http://www.czso.cz/csu/csu.nsf/informace/cpmz031115.docx>
- FINEXPERT [online]. 12.1.2009. [cit. 2015-05-13]. Dostupné z: <http://finexpert.e15.cz/prumerna-mira-inflace-v-roce-2008-dosahla-63>
- HOSPODÁŘSKÉ NOVINY [online]. 17.2.2015. [cit. 2015-05-13]. Dostupné z: <http://byznys.ihned.cz/c1-63549410-objem-nesplacenych-pujcek-podle-inkasnich-agentur-klesa-je-i-mene-dluzniku>

- INSOLVENČNÍ ZÁKON [online]. [cit. 2015-05-10]. Dostupné z: <http://insolvencni-zakon.justice.cz/obecne-informace/insolvencni-pravo.html>
- INSOLVENČNÍ ZÁKON: Statistiky [online]. [cit. 2015-05-13]. Dostupné z: <http://insolvencni-zakon.justice.cz/expertni-skupina-s22/statistiky.html>
- KALKULAČKA [online]. [cit. 2015-05-13]. Dostupné z: <http://kalkulacka.org/zvyseni-minimalni-mzdy-od-ledna-2015>
- MĚŠEC [online]. [cit. 2015-05-13]. Dostupné z: <http://www.mesec.cz/dane/ekonomika/pruvodce/hruby-domaci-produkt/>
- PAVELKA, Tomáš a Martin FASSMANN. *Vývoj míry inflace v roce 2008 a její prognóza na rok 2009* (aktualizace z prosince 2008) [online]. In: . [cit. 2015-05-17]. Dostupné z: (http://www.cmkos.cz/data/articles/down_1251.pdf)
- W. FETTER, RICHARD. ČSSZ [online]. únor 2015. [cit. 2015-05-13]. Dostupné z: <http://www.cssz.cz/cz/casopis-narodni-pojisteni/archiv-vydanych-cisel/clanky/2015-02-richard-w-fetter-exekucni-srazky-ze-mzdy-v-roce-2015-nove-nezabavitelne-minimum-postupy-prik.htm>

9.4 Osobní sdělení

- Ing. Miloš Bačík, 14. 5. 2015, Brno
- Mgr. Jiří Šebesta, 18.5.2015, Brno

10 Seznam obrázků

Obr. 1	Dynamika růstu podaných insolvenčních návrhů spojených s návrhem na povolení oddlužení Zdroj: Insolvenční zákon, Expertní skupina S22, 2015, vlastní úprava	33
Obr. 2	Podíl počtu rozhodnutí o povolení oddlužení na počtu podaných insolvenčních návrhů spojených s návrhem na povolení oddlužení Zdroj: Insolvenční zákon, Expertní skupina S22, 2015, vlastní úprava	34
Obr. 3	Počet schválených oddlužení zpeněžením majetkové podstaty a oddlužení plněním splátkového kalendáře Zdroj: Insolvenční zákon, Expertní skupina S22, 2015, vlastní úprava	35
Obr. 4	Míra inflace Zdroj: Český statistický úřad, 2015, vlastní úprava	36
Obr. 5	Hrubý domácí produkt Zdroj: Český statistický úřad, 2015, vlastní úprava	37
Obr. 6	Obecná míra nezaměstnanosti Zdroj: Český statistický úřad, 2015, vlastní úprava	37
Obr. 7	Počet podaných insolvenčních návrhů spojených s návrhem na povolení oddlužení dle krajských soudů Zdroj: Insolvenční zákon, Expertní skupina S22, 2015, vlastní úprava	39
Obr. 8	Počet obyvatel jednotlivých krajů Zdroj: Český statistický úřad, 2015, vlastní úprava	40
Obr. 9	Průměrná výše hrubé mzdy Zdroj: Český statistický úřad, 2015, vlastní úprava	41
Obr. 10	Podíl nezaměstnanosti dle krajských soudů Zdroj: Český statistický úřad, 2015, vlastní úprava	42

11 Seznam tabulek

Tab. 1	Vývoj rozhodnutí v jednotlivých letech	31
Tab. 2	Výpočet dynamiky růstu	32
Tab. 3	Srovnání počtu schválených oddlužení zpeněžením majetkové podstaty a oddlužení plněním splátkového kalendáře	35

12 Seznam zkratk

- KSBR – Krajský soud v Brně
- KSHK – Krajský soud v Hradci Králové
- KSPA – Krajský soud v Hradci Králové – pobočka v Pardubicích
- KSOS – Krajský soud v Ostravě
- KSOL – Krajský soud v Ostravě – pobočka v Olomouci
- KSPL – Krajský soud v Plzni
- KSPH – Krajský soud v Praze
- KSÚL – Krajský soud v Ústí nad Labem
- KSLB – Krajský soud v Liberci
- KSCB – Krajský soud v Českých Budějovicích
- MSPH – Městský soud v Praze

